

Përfshirja e të mbijetuarve në procesin e
zhvillimit të politikave dhe reagimit operacional
ndaj trafikimit të qenieve njerëzore
Udhëzime praktike

I përgatitur nga Qendra Ndërkombëtare për Zhvillimin e Politikave të Migracionit (ICMPD), Vjenë – Austri në kuadër të projektit rajonal Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) për Parandalimin dhe Luftimin e Trafikimit të Qenieve Njerëzore në Ballkanin Perëndimor – “PaCT”, i porositur nga Ministria Federale Gjermane për Bashkëpunim Ekonomik dhe Zhvillim (BMZ)

Qendra Ndërkombëtare për Zhvillimin e Politikave të Migracionit | 2022

Autorë: Ivanka Hainzl, ICMPD Anti-Trafficking Programme

Ekipi i Programit Antitrafik të ICMPD: Sanja Milenkovikj Bojadzieva, Melita Gruevska Graham, Ivanka Hainzl, Edgar Federzoni dos Santos, Elena Petreska.

Ekipi i GIZ: Michael Samec, Vesna Vujovic Prizmic, Svetlana Zdravkovska, Martin Hiebsch, Jan-Hendrik Dannheisig.

Ekipi MARRI: Sashko Kocev, Aleksandar Todosiev.

Qendra Ndërkombëtare për Zhvillimin e Politikave të Migracionit (ICMPD)

Gonzagagasse 1

A-1010 Vienna

Austria

www.icmpd.org

Qendra Ndërkombëtare për Zhvillimin e Politikave të Migracionit (ICMPD)

Të gjitha të drejtat e rezervuara. Asnjë pjesë e këtij publikimi nuk mund të riprodhohet, kopjohet ose transmetohet në çfarëdo forme ose me çfarëdo mjeti, elektronik ose mekanik, duke përfshirë fotokopjimin, regjistrimin ose çdo sistem të ruajtjes dhe marrjes së informacionit, pa lejen e pronarëve të së drejtës së autorit. Përmbajtja e këtij publikimi mund të përdoret për qëllime edukative si dhe qëllime të tjera jo komerciale, me kusht që njoftimi i qëllimit të bëhet në ICMPD dhe çdo përdorim i tillë të shoqërohet me njohjen e burimit.

ICMPD ia jep GIZ-it të drejtën e përvokueshme, jo-ekskluzive dhe të transferueshme për përdorimin e këtij botimi në të gjitha sferat dhe fushat, përfshirë përpunimin, përkthimin dhe përdorimin e tij në mediat elektronike. GIZ ka të drejtë t'u japë palëve të treta të drejta të thjeshta si nën-përdorues të këtij publikimi.

Ky publikim mundësua nëpërmjet mbështetjes së siguruar nga projekti Rajonal për Parandalimin dhe Luftimin e Trafikimit të Qenieve Njerëzore në Ballkanin Perëndimor - "PaCT" i zbatuar nga Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) i porositur nga Ministria Federale Gjermane për Bashkëpunim Ekonomik dhe Zhvillim (BMZ) në partneritet me Iniciativën Rajonale për Migrim, Azil, Refugjatë (MARRI).

Përmbajtja e këtij publikimi është përgjegjësi e vetme e ICMPD dhe në asnjë mënyrë nuk mund të konsiderohet se pasqyron pikëpamjet e GIZ, BMZ ose MARRI.

Paraqitja nga: 360° Communication Jürgen Henning

Shtypur dhe lidhur nga: Datapons DOOEL

Përmbajtja

Lista e shkurtesave	7
A. Hyrje dhe Sfondi.....	8
B. Metodologjia	12
C. Parimet Udhëheqëse.....	15
1. Parimet e pjesëmarrjes.....	15
2. Qasja e informuar për traumën	18
3. Konsiderata në lidhje me përfshirjen e të mbijetuarve	18
D. Përfshirja e të mbijetuarve në procesin e zhvillimit të politikave në përgjigje të THB-së.....	22
Praktika P1: Krijimi i të mbijetuarve të qenieve njerëzore si palë të interesuara kundër trafikimit.....	22
Praktika P2: Krijimi i organit këshillues për të mbijetuarit.....	23
Praktika P3: Iniciativat e avokimit të të mbijetuarve	27
E. Përfshirja e të mbijetuarve në reagimin operativ ndaj THB-së.....	30
Praktika O1: Krijimi i mekanizmit të konsultimit me organizatat ose individët e udhëhequr nga të mbijetuarit.	31
Praktika O2: Identifikimi i fushave të përfshirjes së të mbijetuarve në reagimin operativ ndaj TQN.....	32
Praktikoni O3: Mbledhja e komenteve nga përdoruesit e shërbimeve dhe nga të mbijetuarit.....	35
F. Shembuj për iniciativat e udhëhequra nga të mbijetuarit	38
Bibliografi	43
Shtojca 1	46
1.1. Mjet për vlerësimin e potencialit për zbatimin e praktikave të mira.....	46
Shtojca 2	48
2.1. Aspektet e punës me njerëz të mbijetuar të ngjarjeve traumatike.	48
Shtojca 3	41
3.1. Lista me funksionet e mundshme të trupit këshillues.	49
3.2. Kriteret e përzgjedhjes për anëtarët e trupit këshillues.	49
3.3. Formulari i aplikimit për anëtarët e bordit/grupit këshillues.	50
3.4 Rregulloret e brendshme të Bordit Këshillimor për Viktimat/ Viktimat e mundshme të trafikimit.....	52
Shtojca 4.....	58
4.1. Mjet i vetë-drejtuar i vlerësimit për praktikën e informuar nga të mbijetuarit.....	58
Shtojca 5	60
5.1. Shembuj të përfshirjes së të mbijetuarve në fusha të ndryshme që lidhen me MKR.	60
5.2. Pyetësor për mbledhjen e komenteve nga viktimat.....	62
Shtojca 6	63

6.1. Model për mbledhjen e komenteve nga përdoruesit e shërbimit..... 63

Lista e shkurtesave

ATC	Koordinator për Antitrafik
ATP	Programi Antitrafik
CSO	Organizata e Shoqërisë Civile
GIZ	Korporata Gjermane për Bashkëpunim Ndërkombëtar
IAP2	Shoqata Ndërkombëtare për Pjesëmarrje Publike
ICAT	Grupi Koordinues Ndërinstitucional kundër Trafikimit të Njerëzve
ICMPD	Qendra Ndërkombëtare për Zhvillimin e Politikave të Migracionit
ISTAC	Këshilli Ndërkombëtar Këshillimor për të Mbijetuarit e Trafikimit
MARRI	Nisma Rajonale për Migrim, Azil, Refugjatë
NGO	Organizata joqeveritare
NRM(s)	Mekanizmi(et) e referimit
ODIHR	Zyra për Institucione Demokratike dhe të Drejtat e Njeriut
OHCHR	Zyra e OKB-së e Komisionerit të Lartë për të Drejtat e Njeriut
OSCE	Organizata për Bashkëpunim të Sigurisë në Evropë
PoA	Plani i Veprimit
SOP	Procedurat standarde të funksionimit
THB	Trafikimi i qenieve njerëzore
ToR	Termet e referencës
UNICEF	Fondi i Kombeve të Bashkuara për Fëmijët

A. Hyrje dhe Sfondi

Përfshirja e të mbijetuarve në procesin e zhvillimit të politikave dhe reagimi operativ ndaj trafikimit të qenieve njerëzore – Udhëzime praktike është zhvilluar në kuadër të projektit **“Zhvillimi i Qasjeve për Rritjen e Funkcionalitetit të Mekanizmave të Referimit (MKR) të Pjesëmarrësit të MARRI¹”**. Projekti zbatohet nga Qendra Ndërkombëtare për Zhvillimin e Politikave të Migracionit (ICMPD) në partneritet me Iniciativën Rajonale për Migrim, Azil, Refugjatë (MARRI) dhe financuar nga Korporata Gjermane për Bashkëpunim Ndërkombëtar GmbH (GIZ) në kuadër të projektit më të gjerë rajonal *“Parandalimi dhe Luftimi i Trafikimit të Qenieve Njerëzore në Ballkanin Perëndimor”* (PaCT).

Objektivat e projektit janë të zhvillojë dhe të shpërndajë qasje specifike për rritjen e funksionalitetit të MKR-ve për personat e trafikuar në Pjesëmarrësit të MARRI², si dhe të hapë rrugën për zbatimin praktik të qasjeve në nivel rajonal.

Në kuadër të projektit, ICMPD kishte përgatitur katër qasje praktike:

- Qasja 1: Përfshirja e të mbijetuarve në procesin e zhvillimit të politikave në përgjigje të trafikimit të qenieve njerëzore (THB) në MARRI Pjesëmarrësit;
- Qasja 2: Përfshirja e të mbijetuarve në reagimin operacional ndaj trafikimit të qenieve njerëzore në Pjesëmarrësit MARRI;
- Qasja 3: Përmirësimi i komunikimit dhe koordinimit ndërmjet aktorëve të MKR-së në Pjesëmarrësit të MARRI;
- Qasja 4: Përmirësimi i Pjesëmarrjes së organizatave të shoqërisë civile në mekanizmat e referimit të Pjesëmarrësve MARRI.

Dokumenti aktual përfundon Qasjet 1 dhe 2. **Objektivi** i tyre është të forcojnë efektivitetin e reagimeve kundër trafikimit dhe zbatimin e MKR-së tek pjesëmarrësit të MARRI duke siguruar përfshirjen e të mbijetuarve të THB (TQNJ) në procesin e zhvillimit të politikave dhe reagimin operacional.

Çfarë është?

Udhëzuesi Praktik paraqet veprime dhe hapa konkretë për të përfshirë të mbijetuarit në reagimin kundër trafikimit, bazuar në praktikat ekzistuese në Pjesëmarrësit të MARRI-t dhe në territore jashtë rajonit. Veprimet e propozuara burojnë gjithashtu nga ekspertiza e ICMPD ATP në zhvillimin dhe zbatimin e mekanizmave për referimin e viktimave dhe bashkëpunimin në rastet e THB (TQNJ), nga zhvillimi i dokumenteve të politikave kundër trafikimit deri te përmirësimi i reagimit të përgjithshëm kundër trafikimit.

1 Në përputhje me rregullat e komunikimit MARRI, termi „Pjesëmarrës“ përdoret në vend të termit „kombëtar“. Termi i referohet pjesëmarrësit/ve MARRI (p.sh. nevojat e Pjesëmarrësve, niveli i Pjesëmarrësve, etj.)

2 Nisma Rajonale për Migracionin, Azilin, Refugjatët (MARRI) është një strukturë rajonale, e përbërë nga gjashtë pjesëmarrës: Shqipëria, Maqedonia e Veriut, Bosnja dhe Hercegovina, Serbia, Mali i Z i dhe Kosova

* [Ky përcaktim është pa paragjykim ndaj pozicioneve mbi statusin dhe është në përputhje me Rezolutën 1244 të OKB-së dhe Opinionin e GjND-së për shpalljen e pavarësisë së Kosovës].

Për kë është?

Dokumenti është zhvilluar për profesionistët e MKR-së nga Pjesëmarrësit e MARRI për t'i pajisur ata me metoda, udhëzime dhe mjete të thjeshta që synojnë ndihmën dhe mbrojtjen në kohë dhe adekuate të personave të trafikuar dhe zhvillimin e politikave adekuate kundër trafikimit duke përfshirë të mbijetuarit.

Si ta përdorim?

Udhëzimet

Mjetet

Metodat

Praktikat e mira

Ky është një dokument udhëzues, të cilin profesionistët mund ta përdorin në punën e tyre të përditshme duke zbatuar një ose më shumë nga mjetet dhe praktiket e mira të paraqitura, në varësi të interesit dhe nevojave të tyre. Dokumenti ofron informacion në lidhje me praktikën ekzistuese në lidhje me përfshirjen e të mbijetuarve në reagimin kundër trafikimit që mund të zbatohet nga profesionistët dhe praktikuesit e anti-trafikimit nga pjesëmarrësit e MARRI-t, dhe ofron udhëzime konkrete dhe praktike se si sfidat e përfshirjes dhe të përfshirjes së të mbijetuarve pjesëmarrja mund të adresohet.

Përveç praktikave të paraqitura, dokumenti ofron një mjet për të mbështetur praktikuesit për të **vlërësuar nëse ndonjë praktikë e mirë e identifikuar është e adaptueshme dhe nëse mund të zbatohet në kontekstin e Pjesëmarrësve - [Shtojca 1](#)**.

Pse është e rëndësishme të përfshihen të mbijetuarit e THB (TQNJ)?

Parimi i pjesëmarrjes mundëson avancimin e të gjitha të drejtave të njeriut në çdo shoqëri. Është thelbësore për reduktimin e pabarazive dhe konflikteve sociale, për fuqizimin e individëve dhe grupeve, për eliminimin e marginalizimit dhe diskriminimit. Ai është një nga elementët thelbësorë të qasjeve të bazuara në të drejtat e njeriut.³

Të mbijetuarit e THB (TQNJ) mund të luajnë një rol vendimtar në vendosjen e masave efektive për parandalimin e këtij krimi, për identifikimin dhe shpëtimin e viktimave, dhe në mënyrë të pamohueshme, për t'i mbështetur ato drejt rimëkëmbjes sociale dhe ekonomike.

“Si ekspertë të çështjeve, të mbijetuarit e trafikimit luajnë një rol kritik në lëvizjen Antitrafik. Përvojat e tyre të jetuara janë thelbësore për zhvillimin e ndërhyrjeve holistike, gjithëpërfshirëse, të informuara nga të mbijetuarit dhe të bazuara në zgjidhje.”⁴

Procesi i pjesëmarrjes së të mbijetuarve dhe mbrojtja e të drejtave të tyre bëhet i fuqishëm duke dëgjuar zërat e tyre dhe duke përfshirë përvojën e tyre në zhvillimin

³ OHCHR (2018), Udhëzime për shtetet mbi zbatimin efektiv të së drejtës për të marrë pjesë në çështjet publike.

⁴ OSBE/ODHIR (2022), Mekanizmi Kombëtar i Referimit, Bashkimi i Përpjekjeve për Mbrojtjen e të Drejtave të Personave të Trafikuar – Një Manual Praktik, Botimi i Dytë.

dhe zbatimin e reagimit ndaj THB (TQNJ). Për më tepër, një angazhim i vërtetë i të mbijetuarve në hartimin dhe zbatimin e politikave dhe reagimeve operationale që synojnë mbrojtjen e të drejtave të tyre nuk ka të bëjë thjesht me dëgjimin e zërave të tyre. Ai gjithashtu kërkon fuqizimin e tyre për të marrë një rol aktiv në formulimin e politikave dhe përgjigjeve operationale, dhe të marrin në konsideratë përvojën e tyre, shumë larg roleve thjesht përfaqësuese ose simbolike që u janë caktuar për një kohë të gjatë.

Në janar 2021, Zyra e OSBE-së për Institucionet Demokratike dhe të Drejtat e Njeriut (ODIHR) themeloi **Këshillin Këshillimor Ndërkombëtar për të Mbijetuarit e Trafikimit** (ISTAC).⁵ Këshilli përbëhet nga 21 të mbijetuar të trafikimit të qenieve njerëzore. Roli i tyre është të ofrojnë këshilla, udhëzime dhe rekomandime për anëtarët e ODIHR-it dhe OSBE-së, për çështjet që kanë të bëjnë me luftën kundër trafikimit të qenieve njerëzore (THB), duke përfshirë legjislacionin, politikat dhe praktikën; Përpjekjet arsimore dhe për ngritjen e kapaciteteve të ndërmarrja nga ODIHR, etj. Këshilli ka gjithashtu një rol të veçantë për të ofruar udhëzime mbi mjetet e nevojshme për të nxitur rritjen e rrjeteve të të mbijetuarve dhe për të promovuar standardizimin e terminologjisë së lidhur me të mbijetuarit brenda kornizave kundër trafikimit.

Një vit më parë, Grupi i Koordinimit Ndërinstitucional kundër Trafikimit të Njerëzve (ICAT) theksoi në Rishikimin e tij Analitik 2020, rëndësinë e përfshirjes së të mbijetuarve, përfshirë fëmijët në aksionin kundër trafikimit. Për më tepër, ICAT deklaroi vendimin e saj për të theksuar “rëndësinë e pjesëmarrjes aktive të viktimave dhe të mbijetuarve në të gjitha ndërhyrjet kundër trafikimit” gjatë vlerësimit të tretë të Planit Global të Veprimit të Kombeve të Bashkuara për të luftuar trafikimin e personave.

Së fundmi, **Freedom Fund** njoftoi nisjen e një fondi të ri në bazë të trustit **Survivor Leadership Fund**, i cili synon të marrë fondet drejtpërdrejt në duart e organizatave të udhëhequra nga të mbijetuarit e trafikimit të qenieve njerëzore.⁶

Gjashtë Pjesëmarrësit e Nismës Rajonale për Migracionin, Azilin, Refugjatët (MARRI) - Shqipëria, Maqedonia e Veriut, Bosnja e Hercegovina, Serbia, Mali i Zi dhe Kosova* e kanë prezantuar kuadrin ligjor dhe të politikave kundër trafikimit në përputhje me standardet dhe parimet ndërkombëtare për mbështetjen dhe mbrojtjen e viktimave të të drejtave të tyre të njeriut. Në përputhje me zhvillimet e sipërpërmendura, disa pjesëmarrës të MARRI-t demonstrojnë mirëkuptim të fortë për rëndësinë e përfshirjes së të mbijetuarve dhe për vlerën e përfshirjes së tyre në disa procese vendimmarrëse në lidhje me kuadrin e politikave – Planet e Veprimit, Strategjitë, Programet, etj. Zyra e Koordinatorit Antitrafik të Shqipërisë ka krijuar zyrtarisht një **Bord Këshillimor për Viktimat**, ku përfshihen tre të mbijetuar të trafikimit të qenieve njerëzore.⁷ Në Serbi, OJQ Atina e ka themeluar Grupin e Avokimit të Grave që kanë përjetuar trafikim me qenie njerëzore (THB).

5 OSBE/ODHIR(2020), Këshilli Këshillimor Ndërkombëtar i ODIHR-it për të mbijetuarit e trafikimit (ISTAC). Vështrim i përgjithshëm.

6 Fondi i Lirisë: Survivor Leadership Fund - Freedom Fund https://freedomfund.org/programs/community-building/survivor-leadership-fund/?mc_cid=21612e31cb&mc_eid=80a2e05b00

* Ky emërtim është pa paragjykim ndaj qëndrimeve mbi statusin dhe është në përputhje me Rezolutën 1244 dhe Opininionin e GJND-së për shpalljen e pavarësisë së Kosovës.

7 Departamenti Amerikan i Shtetit (2020), Raporti i Trafikimit të Personave.

Megjithatë, Anketa Bazë mbi Informacionin e MKR-së dhe Pjesëmarrjen e Pjesëmarrësve të MARRI-t e kryer në vitin 2020⁸ zbuloi se pjesëmarrja e të mbijetuarve është një zonë mjaft e pazhvilluar. Pjesëmarrja aktive e të mbijetuarve në zbatimin e veprimeve të MKR-së dhe në formësimin e politikave antitrafik do të forconte të dyja reagimet. Anketa sugjeron si rekomandim që pjesëmarrja e të mbijetuarve si këshilltarë të zhvillohet më tej nga autoritetet në të gjithë pjesëmarrësit e MARRI. Nevoja për të gjetur dhe mbështetur mënyrat e sigurta dhe etike të pjesëmarrjes së viktimave në MKR është bërë e dukshme.⁹ Për më tepër, krijimi i një organi këshillues për të mbijetuarit për të mbështetur punën e MKR-së është një nga standardet e rekomanduara të botimit të ri të Udhëzimeve të OSBE/ODIHR-it për zhvillimin e MKR-së.¹⁰

Së fundi, kontributet ekzistuese të të mbijetuarve dhe përvoja profesionale në fushën e antitrafikimit nuk janë sistemuar dhe “përkthyer” në një kornizë për përfshirjen e të mbijetuarve. Udhëzimet gjithëpërfshirëse të lehta për akses nga autoritetet kundër trafikimit mungojnë qartësisht. Organizatat ndërkombëtare mbështesin nevojën për qasje të mbijetuar-pjesëmarrëse, por rrallëherë sugjerohen forma dhe mjete konkrete.

Dy qasjet praktike të sugjeruara në këtë dokument përfaqësojnë një përpjekje për të kapërcyer këtë hendek të veçantë.

8 Të ndryshëm dhe të barabartë (2020), Raporti i Anketës Bazë mbi Informacionin e MKR-së dhe Pjesëmarrjen e Pjesëmarrësve të MARRI.

9 Të ndryshëm dhe të barabartë (2020), Analiza dhe hartëzimi i Mekanizmave Kombëtarë të Referimit për të mbrojtur viktimat e trafikimit të qenieve njerëzore në gjashtë pjesëmarrësit e MARRI.

10 OSBE/ODHIR (2022), Mekanizmi Kombëtar i Referimit, Bashkimi i Përpjekjeve për Mbrojtjen e të Drejtave të Personave të Trafikuar – Një Manual Praktik, Botimi i Dytë.

B. Metodologjia

ATP përdori një metodologji gjithëpërfshirëse për të zhvilluar të gjitha qasjet praktike.

Hulumtim i dokumenteve ekzistuese

Hulumtimi i dokumente ekzistuese përfshinte mbledhjen dhe analizën e informacionit përkatës për zhvillimin e katër qasjeve praktike. Burime të ndryshme janë hulumtuar dhe rishikuar:

- Kornizat ekzistuese ligjore dhe politike ndërkombëtare, të lidhura me temat e katër qasjeve.
- Publikime, raporte, raporte kërkimore akademike, udhëzime, rekomandime, etj.
- Iniciativat dhe zhvillimet aktuale ndërkombëtare në katër temat e qasjeve.
- Praktikat ekzistuese në MARRI pjesëmarrësit dhe më gjerë, të lidhura me katër temat e qasjeve.

Hulumtimi në terren

Ekipi zhvilloi një pyetësor që mbulonte katër fushat tematike të qasjeve. Qëllimi i tij ishte të mblidhte informacion shtesë dhe praktikrat ekzistuese në Pjesëmarrësit e MARRI. Pyetësi iu shpërnda autoriteteve të emëruara qeveritare dhe joqeveritare (koordinatorët e MKR-së dhe aktorët e tjerë të MKR-së). Pyetësi u përkthye në gjuhën serbe/boshnjake/malazeze, maqedonase dhe shqipe dhe iu dërgua 56 palëve të interesuara të identifikuara kundër trafikimit - profesionistëve në rajon dhe palëve të interesuara të nominuara si pika kontakti për projektin.

Pas një procesi vijues me të gjitha palët e kontaktuar, ekipi mori gjithsej 31 përgjigje në pyetësor - tre nga Shqipëria, shtatë nga Maqedonia e Veriut, shtatë nga Bosnja dhe Hercegovina, katër nga Serbia, tre nga Mali i Zi dhe shtatë nga Kosova.*

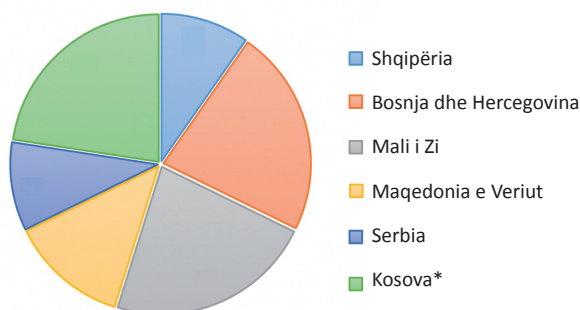

Figura 1: Përgjigjet e pranuar nga pjesëmarrësit e MARRI

Përveç kësaj, **konsultime** u kryen me partnerë ndërkombëtarë aktivë në temat e qasjeve. Qëllimi i konsultimeve ishte të jepte një pasqyrë shtesë në mbledhjen e infor-

* Ky përcaktim është pa paragjykim ndaj qëndrimeve për statusin dhe është në përputhje me Rezolutën 1244/1999 dhe Opinionin e GJND-së për shpalljen e pavarësisë së Kosovës.

macionit të detajuar dhe specifik, për shembull në lidhje me krijimin e bordeve dhe nismave këshillimore të të mbijetuarve, platformave dhe mjeteve për përfshirjen e OSHC-ve, krijimin dhe funksionimin e iniciativave dhe platformave të bashkëpunimit, etj.

Konkretisht, drafti i “Përfshirja e të mbijetuarve në procesin e zhvillimit të politikave dhe reagimi operativ ndaj trafikimit të qenieve njerëzore – Udhëzues praktik” u konsultua më tej me përfaqësues të OJQ-ve nga pjesëmarrësit e MARRI që zbatojnë praktikën e përfshirjes së të mbijetuarve, si dhe me dy organizatat e udhëhequra nga të mbijetuarit. Mendimet, sugjerimet dhe komentet e tyre të shprehura përfunduan versionin përfundimtar të dokumentit.

Analiza e informacionit dhe hartimi i qasjeve

Gjetjet e informacionit të mbledhur analizohen dhe kombinohen me gjetjet e hulumtimit të dokumente ekzistuese. Ato përdoren si bazë për katër qasjet praktike. Standardet dhe udhëzimet ndërkombëtare ekzistuese për përfshirjen e të mbijetuarve, angazhimin e OSHC-ve dhe bashkëpunimin dhe komunikimin e zgjeruar ndërmjet palëve të interesuara do të merren parasysh për të mbështetur zhvillimin e plotë të qasjeve.

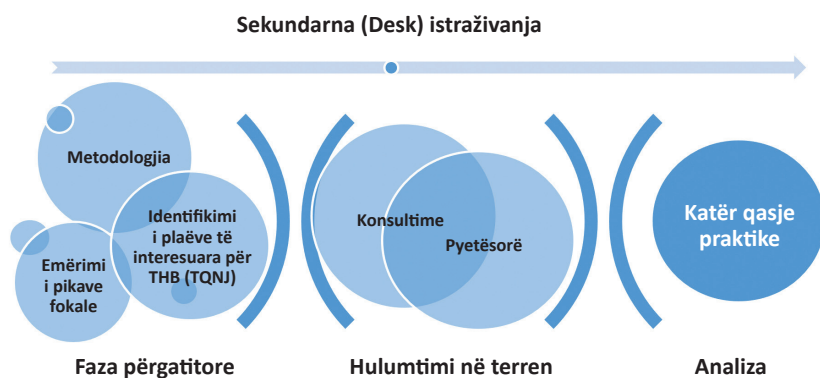

Figura 2: Procesi i zhvillimit të qasjeve praktike.

Struktura e qasjeve

Bazuar në analizën e informacionit të mbledhur, u zhvilluan katër qasje praktike dhe udhëzime për zbatimin e tyre.

Qasja praktike për pjesëmarrjen e të mbijetuarve të trafikimit si këshilltarë në procesin e zhvillimit të politikave dhe reagimin operativ ka strukturën e mëposhtme:

- Hyrje dhe sfondi.
- Metodologjia.
- Parimet udhëzuese për përfshirjen e të mbijetuarve të trafikimit në përgjigjet kundër trafikimit të Pjesëmarrësve të MARRI.

- Praktikrat dhe procedurat ekzistuese të përfshirjes dhe qasjes pjesëmarrëse të të mbijetuarve të THB (TQNJ) në nivel ndërkombëtar dhe në MARRI Pjesëmarrësit.
- Metodrat, udhëzimet, mjetet dhe praktikrat e mira për pjesëmarrjen e të mbijetuarve të trafikimit si këshilltarë në **procesin e zhvillimit të politikave**.
- Metodrat, udhëzimet, mjetet dhe praktikrat e mira për pjesëmarrjen e të mbijetuarve të trafikimit si këshilltarë në **reagimin operacional**.

C. Parimet Udhëheqëse

1. Parimet e pjesëmarrjes

Praktikat e sugjeruara në qasjet aktuale praktike janë ndërtuar mbi parimin e pjesëmarrjes.

Qasje pjesëmarrëse është një koncept që mbulon fusha të gjera të veprimtarisë njerëzore. Në thelb të qasjes pjesëmarrëse qëndron të kuptuarit se procesi i zhvillimit (dizajnimi, krijimi, vlerësimi, vlerësimi, etj.) i një produkti të caktuar (shërbimi, politika, dokumenti i politikave, etj.) përfshin njerëz që janë të interesuar drejtpërdrejt nga rezultat (janë grupi i synuar i shërbimit, politika, dokumenti i politikave, etj.).

“Mjete të ndryshme mund të përdoren për të zbatuar një qasje pjesëmarrëse. Ata të gjithë ndajnë të njëjtën filozofi, e cila është të lehtësojë shprehjen dhe pjesëmarrjen e aktorëve të ndryshëm dhe të ndryshëm. Kjo përfshin mbulimin e një game të gjerë të formave të të shprehurit: komunikimin gojor, komunikimin me shkrim dhe paraqitjen skematike [...] Angazhimi i aktorëve në një proces të tillë bashkë-ndërtimi promovon pronësinë e rezultateve dhe përfshirjen e Pjesëmarrësve në zbatimin e tyre.”¹¹

Një kënd shtesë për pjesëmarrjen e të mbijetuarve është koncepti i **pjesëmarrjen publike**. Shoqata Ndërkombëtare për Pjesëmarrjen Publike (IAP2) ka zhvilluar Spektrin e Pjesëmarrjes Publike¹² për të ndihmuar grupet të përcaktojnë rolin e publikut në çdo proces të angazhimit publik. Ata identifikojnë fazat e përfshirjes së një grupi nga ndikimi i procesit të vendimmarrjes.

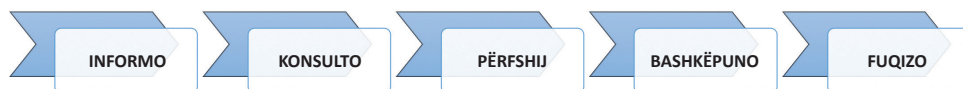

Figura 3: Fazat e përfshirjes në procesin e pjesëmarrjes së publikut. Burimi: IAP2

Kjo qasje është kryesisht e informuar nga tipologjia e tetë niveleve të pjesëmarrjes qytetare, e njohur si **Shkalla e Arnsteinit për Pjesëmarrjes Qytetare**.¹³

Çdo nivel korrespondon me shkallën e fuqisë së qytetarit në përcaktimin e rezultatit të veprimit ose produktit (shih Figurën 4). Veprimet në nivelet 1 dhe 2 nuk u mundësojnë njerëzve të marrin pjesë në planifikimin ose kryerjen e programeve, por u mundësojnë zotëruesve të pushtetit të «edukojnë» ose «të kurojnë» pjesëmarrësit. Veprimet në nivelet 3 dhe 4 i lejojnë pjesëmarrësit të dëgjojnë dhe të kenë një zë nëpërmjet shkëmbimit të informacionit dhe konsultimeve. Shkëmbimi i informacionit në dy drejtime mund të duket të jetë një metodë e thjeshtë, por ndikimi i këtij procesi pasi merret seriozisht do të thotë që njerëzit që janë të përfshirë shpesh ndihen të dëgjuar, dëgjuar dhe për këtë arsye të vlerësuar.

11 Laurent Hazard, Elise Audouin (2016), Qasja pjesëmarrëse: Përkufizim. <https://dicoagroecologie.fr/en/encyclopedia/participatory-approach/>

12 IAP2, Shtyllat e Pjesëmarrjes Publike, Broshura, <https://www.iap2.org/mpage/Home>

13 Arnstein, S. (1969), A ladder of citizen participation. *Journal of the American Institute of Planners and 360° Participation*: <https://360participation.com/models-of-participation/>

Konsultimi shpesh favorizohet nga organizatat që mendojnë se e kanë për detyrë, ose ndjenjën e detyrimit, të demonstrojnë angazhimin e grupeve të caktuara. Megjithatë, në këto dy nivele, pjesëmarrësit nuk kanë fuqinë për të siguruar përcjelljen dhe ndryshimin e status quo-së. Veprimet në nivelin 5 lejojnë një rol më aktiv, këshillues të Pjesëmarrësve, por pushteti mbetet tek mbajtësit e pushtetit dhe ata kanë të drejtën të gjykojnë legjitimitetin ose realizueshmërinë e këshillës së dhënë. Veprimet në nivelin 6 - Partneriteti, i lejojnë pjesëmarrësit të negociojnë dhe të angazhohen në shkëmbime me zotëruesit e pushtetit. Në nivelet më të larta, (7) Pushteti i deleguar dhe (8) Kontrolli qytetar, pjesëmarrësit marrin shumicën e vendeve vendimmarrëse, ose fuqinë e plotë menaxheriale. Një grup pa ndërmjetës mes tij dhe burimit të fondeve është modeli më i përkrahur.¹⁴

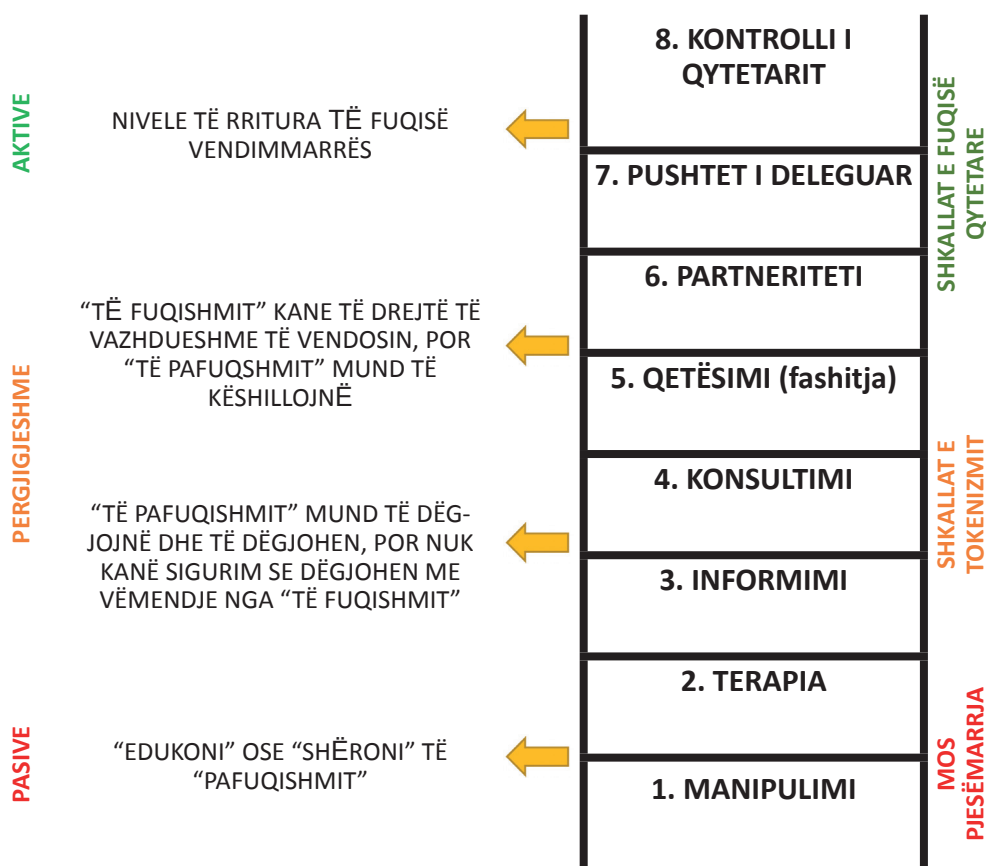

Figura 4: Shkalla e Arnsteinit, Burimi: Bazuar në pjesëmarrjen 360°

“Është e qartë se, shkalla me tetë hapa është një thjeshtim, por ndihmon për të ilustruar pikën që kaq shumë e kanë humbur - sa që ka shkallëzime të rëndësishme të pjesëmarrjes së qytetarëve.[...] Çështjet themelore janë në thelb të njëjta - “askushi” në disa fusha përpiqet të bëhet “dikushi” me fuqi të mjaftueshme për t’i bërë institucionet e synuara të përgjigjen ndaj pikëpamjeve, aspiratave dhe nevojave të tyre.”¹⁵

14 Po aty.

15 Arnstein, S. (1969), Një shkallë e pjesëmarrjes qytetare. Gazeta e Institutit Amerikan të Planifikuesve.

Një aspekt tjetër i qasjes pjesëmarrëse është pjesëmarrja e fëmijëve dhe të rinjve. Qasjet aktuale praktike nuk synojnë veçanërisht fëmijët, por për shkak se shumë të mbijetuar janë të rinj, në konsideratë duhet të merren edhe **parimet e pjesëmarrjes së të rinjve**.

Modeli i Roger Hart i paraqet nivelet e mundshme të angazhimit të të rinjve jashtë familjeve të tyre.

Niveli 1: Manipulimi- të rriturit i përdorin fëmijët për të mbështetur kauzat dhe pretendojnë se shkakët janë të frymëzuara nga fëmijët.

Niveli 2: Dekorimi- të rinjtë përdoren për të ndihmuar ose “përforcuar” një kauzë në mënyrë relativisht indirekte.

Niveli 3: Tokenizmi- duket sikur të rinjve u jepet zë, por në fakt kanë pak ose aspak zgjedhje për atë që bëjnë ose si marrin pjesë.

Niveli 4: Të caktuar por të informuar- të rinjve u caktohet një rol specifik dhe informohen se si dhe pse po përfshihen.

Niveli 5: Të konsultuar dhe të informuar- të rinjtë japin këshilla për projekte apo programe të hartuara dhe drejtuar nga të rriturit. Fëmijët informohen për mënyrën se si do të përdoret kontributi i tyre dhe për rezultatet e vendimeve të marra nga të rriturit.

Niveli 6: Të iniciuar nga të rriturit, vendimet e përbashkëta me fëmijët - projektet apo programet iniciohen nga të rriturit, por vendimarrja ndahet me të rinjtë.

Niveli 7: Fëmijët iniciojnë dhe drejtojnë- të rinjtë iniciojnë dhe drejtojnë një projekt ose program. Të rriturit janë të përfshirë vetëm në një rol mbështetës.

Niveli 8: Fëmijët iniciojnë, marrin vendime së bashku me të rriturit- projektet ose programet iniciohen nga fëmijët dhe vendimarrja ndahet mes fëmijëve dhe të rriturve. **Këto projekte i fuqizojnë fëmijët, ndërsa në të njëjtën kohë u mundësojnë atyre të kenë akses dhe të mësojnë nga përvoja e jetës dhe ekspertiza e të rriturve.**¹⁶

Qasjet pjesëmarrëse mund të përdoren në çdo aspekt politik apo operacional të reagimeve kundër trafikimit. Qasjet pjesëmarrëse nuk kanë të bëjnë me një metodë ‘të vetme’, por me një mënyrë për të ofruar shërbime ose për të zhvilluar politika që janë kuptimplote për grupet e tyre të synuara. Ekzistojnë shumë mundësi për të përdorur qasjet pjesëmarrëse, prandaj është e rëndësishme që të mendohet sistematikisht se në cilën fazë dhe në cilin aspekt do të përfshiheshin më së miri të mbijetuarit.

“Unë do t’i tregoja atij personi atë që di tani dhe çfarë ajo mund të bënte. Nëse do të ishte e nevojshme, do të shkoja me të në shërbimet që ofrojnë ndihmë. Nëse jam me të, mund të flas me të, mund ta ndihmoj. Unë mendoj se një person si unë që ishte me fat mund të jetë i dobishëm...”¹⁷

16 Hart, R. (1992), Pjesëmarrja e Fëmijëve: Nga Tokenizmi në Qytetari dhe Pjesëmarrja 360°: <https://360participation.com/models-of-participation/>

17 ICPMPD (2010), Studim mbi Përvojat pas Trafikimit në Republikën Çeke, Hungari, Itali dhe Portugali.

2. Qasja e informuar për traumën

Qasja e informuar për traumën është element kyç i parimeve të përfshirjes së të mbijetuarve në reagimin efektiv ndaj THB (TQNJ). Qasja dallon nga ndërhyrjet ose shërbimet specifike të traumës për viktimat që janë krijuar posaçërisht për të trajtuar pasojat e traumës dhe për të lehtësuar procesin e rikuperimit.

Figura 5: Gjashtë parime që drejojnë qasjen e informuar për traumën. (Bazuar në Zyrën e Përgatitjes dhe Reagimit të Shëndetit Publik dhe Qendra Kombëtare për Kujdesin e Informuar për Traumën)¹⁸

Në vitin 2018, Fondacioni Helen Bamber e publikoi “Kodi i Sjelljes i informuar nga trauma për të gjithë profesionistët që punojnë me të mbijetuarit e trafikimit të qenieve njerëzore dhe skllavërisë (TICC)”. Dokumenti ofron metoda dhe teknika të thjeshta për të mbështetur profesionistët në të gjitha fushat që lidhen me THB (TQNJ) si:

- Krijoni dhe mbani një marrëdhënie të ndërsjellë besimi me të mbijetuarit në çdo kontekst apo mjedis pune;
- Jepni një ndjenjë të qëndrueshme qetësie, sigurie dhe sigurie gjatë gjithë rrjedhës së punës së tyre;
- Rritja e besimit të të mbijetuarve dhe minimizimi i rreziqeve të shkakutimit të shqetësimit dhe ritraumatizimit;
- Qëndrojnë të sigurt dhe mirë në rrjedhën e punës së tyre, duke shmangur traumatizimin dytësor dhe ‘djegien’ profesionale¹⁹.

3. Konsiderata në lidhje me përfshirjen e të mbijetuarve

3.1. “I mbijetuar” apo “viktimë”?

Ka shumë definicione (përkufizime) të përdorimit të termave “i mbijetuar” dhe “viktimë” në lidhje me trafikimin e qenieve njerëzore. Disa sugjerime për përkufizime gravitojnë në drejtim të faktorit të fuqisë dhe dimensioneve si “fuqizimi” dhe

18 Qendrat për Kontrollin dhe Parandalimin e Sëmundjeve (CDC), (2020): uebfaqja: https://www.cdc.gov/cpr/infographics/6_principles_trauma_info.htm

19 Rachel Witkin dhe Dr. Katy Robjant, Fondacioni Helen Bamber (2018), Kodi i Sjelljes së Informuar nga Trauma për të Gjithë Profesionistët që punojnë me të Mbijetuarit e Trafikimit të Njerëzve dhe Skllavërisë, Kodi i Sjelljes i Informuar nga Trauma (TICC) | Helen Bamber <https://www.helenbamber.org/resources/best-practiseguidelines/trauma-informed-code-conduct-ticc>

“pafuqia”. Të tjera e bëjnë dallimin mes këtyre dy termat me nocionin e pranisë ose mungesës së autorit të veprës. **“Viktima”** sugjeron se ka një autor të drejtpërdrejtë, ndërsa në termin “i/e mbijetuar” nuk përfshihet autori. Për më tepër, “i/e mbijetuar” nënkupton kapërcimin e një ngjarjeje të caktuar traumatike dhe ndonjëherë mund të shoqërohet me një ndjenjë “heroizmi” që mund të mos jetë e përshtatshme të zbatohet për ndonjë person që përpiket të shërohet nga trauma dhe të rifitojë forcën personale. Termi “viktimë” shpesh sugjeron pafuqi dhe pasivitet. Për më tepër, pasi personi të shërohet, ndërlihdja me krimin dhe traumën mund të mos jetë i përshtatshëm.²⁰

Prandaj, ky dokument përdor të dy termat pa asnjë paragjykim ndaj personave që kanë përjetuar trafikim. Ai përdor të dy termat si përshkrim të fazave të ndryshme në rrugëtimin e rikuperimit të dikujt.

Për qëllime të këtij dokumenti, **viktimë** e trafikimit të qenieve njerëzore (THB) është person që ka përjetuar situatë trafikimi dhe është në proces të rikuperimit, ende është pjesë e rrjetit mbështetës të shërbimeve të ofruara për viktimat e trafikimit. Personi i mbijetuar i THB (TQNJ) është person që ka qenë në situatë trafikimi dhe ka përfunduar procesin e rikuperimit ose është në një fazë të avancuar.

3.2. “Pjesëmarrje” ose “përfshirje”

Për qëllimin e këtij dokumenti, është gjithashtu e rëndësishme të sqarohet dallimi midis “pjesëmarrjes” dhe “përfshirjes”. Të dy termat nganjëherë përdoren në mënyrë të ndërsjellë ose shpesh, nuk ka një kuptim të qartë midis palëve të interesuara se si ato dallojnë nga njëri-tjetri.

Ky dokument përdor përkufizimet e sugjeruara nga Kathryn S. Quick dhe Martha S. Feldman²¹.

Pjesëmarrja përshkruan një proces të rritjes së të dhënave për përmbajtjen e programeve të ndryshme. Proceset me pjesëmarrje të lartë përfshijnë praktika të tilla si të ftohen shumë njerëz dhe grupe për të marrë pjesë, zgjerimi i aksesit në aktivitet, mbledhja e të dhënave të komunitetit/grupit dhe përdorimi i tyre për të ndikuar në vendimet e politikave.

Përfshirja përshkruan procesin e angazhimit në zhvillimin dhe menaxhimin e programeve dhe nismave të caktuara. Një praktikë gjithëpërfshirëse lidh sektorë dhe tema të ndryshme, opinione dhe perspektiva të ndryshme individuale dhe grupe.

“Praktikat e pjesëmarrjes kërkon përpjekje për të rritur kontributin e publikut të orientuar kryesisht në përmbajtjen e programeve dhe politikave. Praktikrat e përfshirjes përfshijnë krijimin e vazhdueshëm të një komuniteti të përfshirë në bashkëprodhimin e proceseve, politikave dhe programeve për përcaktimin dhe adresimin e çështjeve publike.”²²

20 Augustine, K. (2019), Dallimi midis „Viktimës“ dhe „Të mbijetuarit“, artikull në Daily Northwestern, Northwestern University.

21 Kathryn S. Quick dhe Martha S. Feldman (2011), Distinguishing Participation and Inclusion, Journal of Planning Education and Research 31(3):272-290.

22 Po aty.

3.3. Përfshirja e drejtpërdrejtë kundrejt përfshirjes indirekte.

Praktika më e zakonshme e përfshirjes së zërit të të mbijetuarve në vendosjen e procedurave dhe shërbimeve, etj. është nëpërmjet veprimeve të organizatave që ofrojnë shërbime për viktimat. Ato bazohen në përvojat e viktimave dhe të të mbijetuarve për të mbrojtur ndryshimet në kuadrin legjislativ dhe të politikave, për të ofruar prova për tendenca ose nevoja të caktuara që kërkojnë veprime të mëtejshme ose për t'i dhënë fuqi narrativit të tyre gjatë nismave për rritjen e ndërgjegjësimit, avokimit dhe trajnimit. Ky përfaqësim indirekt i zërave të të mbijetuarve ndodh më shpesh në formën e rasteve studimore, dëshmime me shkrim dhe të dhënave statistikore.

Iniciativat që parashikojnë përfshirjen e drejtpërdrejtë të të mbijetuarve janë të pakta. Këto lejojnë organizatat dhe individët e udhëhequr nga të mbijetuarit të marrin pjesë drejtpërdrejt në aspekte të ndryshme të reagimit kundër trafikimit. Zakonisht, një përfshirje e tillë merr formën e konsultimeve, takimeve këshillimore, ofrimit të komenteve, nismave të trajnimit, etj.

Të dyja format direkte dhe indirekte të përfshirjes së të mbijetuarve janë efektive dhe të nevojshme. Ndërsa ndonjëherë preferohet të mos integrohet një përfshirje e drejtpërdrejtë e të mbijetuarve (p.sh. në disa rrethana si rezultat i arsyeve personale ose të privatësisë), përfshirja e drejtpërdrejtë e të mbijetuarve u ofron të mbijetuarve mundësinë për të kontribuar në përpjekjet e përgjithshme për t'iu përgjigjur THB (TQNJ), duke siguruar që reagimet operationale dhe të politikave informohen nga ekspertiza eksperimentale e të mbijetuarve.

3.4. Pjesëmarrja në reagimin kundër trafikimit përballë pjesëmarrjes në mbështetjen dhe rimëkëmbjen personale

Në literaturë dhe midis disa profesionistëve, duket se ka një shkallë konfuzioni midis konceptit të pjesëmarrjes dhe kontributit të të mbijetuarve në reagimin kundër trafikimit dhe konceptit të pjesëmarrjes së viktimave në zhvillimin dhe zbatimin e mbështetjes dhe rimëkëmbjes së tyre personale. në procedimin penal për çështjen e tyre, në procedurën e tyre civile etj.

Pjesëmarrja aktive e viktimës në planifikimin dhe zbatimin e planit të saj të rimëkëmbjes është qëllimi përfundimtar i një qasjeje të përqendruar te viktima. Ndërtimi i procesit mbështetës mbi vendimet e informuara të viktimës në çdo hap është thelbësor dhe përfaqëson shtyllën kryesore të përfshirjes dhe fuqizimit të viktimës.

Roli i avokatëve të të mbijetuarve ose drejtuesve të të mbijetuarve bazohet në një qasje pjesëmarrëse dhe buron nga të kuptuarit se zhvillimi efektiv i shërbimeve, politikave, procedurave bazohet në përfshirjen e grupeve të synuara në proces.

Një person që i mbijetoi trafikimit të qenieve njerëzore mund të ishte i pranishëm në të dyja cilësitë. Megjithatë, ky dokument fokusohet dhe eksploron vetëm ato dimensionet që lidhen me pjesëmarrjen e të mbijetuarve në zhvillimin dhe zbatimin e politikave antitrafik dhe zbatimin e reagimit operacional.

3.5. Llojet e pjesëmarrjes së të mbijetuarve

Forma më e zakonshme e pjesëmarrjes së drejtpërdrejtë të të mbijetuarve është krijimi i bordeve të këshillimit ose këshillimit të të mbijetuarve. Këto borde përdoren për të marrë pjesë drejtpërdrejt ose për të dhënë komente dhe këshilla në proceset e zhvillimit, monitorimit dhe/ose rishikimit të dokumenteve të politikave, fushatave informuese, etj.

Të mbijetuarit gjithashtu organizohen në rrjete ose platforma të drejtuara nga të mbijetuarit dhe punojnë si avokatë aktivë për të drejtat e viktimave, ndryshimet e legjislacionit, fushatat arsimore, etj. Disa organizata janë të përfshira në mbështetjen e drejtpërdrejtë të viktimave dhe bashkëpunojnë me autoritetet e nivelit operacional.

Shpesh, të mbijetuarit përfshihen si individë në aktivitetet e avokimit dhe ndërgjegjësimit duke dhënë deklarata ose duke paraqitur historinë e tyre. Ata mund të japin komente për shërbime ose procedura të caktuara në mënyrë që të kontribuojnë në vlerësimin e MKR-së, etj.

OJQ-të në disa pjesëmarrës të MARRI-t (Shqipëria, Maqedonia e Veriut, Serbia dhe Kosova*) raportojnë se përdorin reagimet e të mbijetuarve për të vlerësuar shërbimet e tyre, si dhe në mbështetjen e kolegëve, aktivitetet e parandalimit dhe trajnimit, zhvillimin dhe monitorimin e projekteve.²³

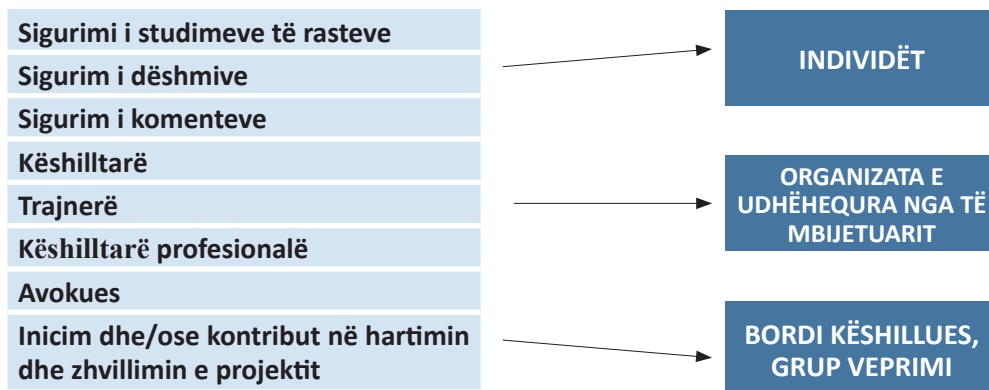

Tabela 1: Si mund të kontribuojnë të mbijetuarit në reagimin kundër trafikimit.

* Ky përcaktim është pa paragjykim ndaj qëndrimeve mbi statusin dhe është në përputhje me Rezolutën 1244 dhe Opinionin e GJND-së për shpalljen e pavarësisë së Kosovës.

23 Uebinarë të verifikimit të organizuara nga ICMPD më 29, 30 dhe 31 mars 2022 dhe të ndjekur nga palët e interesuara kundër trafikimit nga pjesëmarrësit e MARRI.

D. Përfshirja e të mbijetuarve në procesin e zhvillimit të politikave në përgjigje të THB

Kjo qasje paraqet mënyrat e mundshme se si të mbijetuarit mund të kontribuojnë në zhvillimin e legjislacionit kundër trafikimit, si dhe politikave kundër trafikimit – p.sh. strategjitë, programet, planet e veprimit, kuadri MKR, etj. në veprimet e avokimit. Ai bazohet në iniciativat ekzistuese në nivel ndërkombëtar (gjegjësisht OSBE/ODHIR, Fondi i Lirisë (Freedom Fund, etj.), shembujt ekzistues në Pjesëmarrësit MARRI (Shqipëri dhe Serbi) dhe më gjerë.

Praktika P1: Krijimi i të mbijetuarve nga trafikimi me qenie njerëzore (THB) si palë të interesuara në anti-trafikim.

Objekti: Për të siguruar që ekspertiza dhe përvojat e përjetuara të të mbijetuarve e përforcojnë cilësinë, përshtatshmërinë dhe efektivitetin e reagimeve kundër trafikimit.

Palët e interesuara të përfshira: Zyra e Koordinatorit Antitrafik, Zyra e Raportuesit të Pavarur, palët kryesore qeveritare dhe joqeveritare kundër trafikimit, organizatat e të mbijetuarve dhe të mbijetuarve.

Përmbajtja: Të mbijetuarit e THB (TQNJ) shtohen si kategori në listën e palëve të interesuara kundër trafikimit. Përfaqësuesit e organizatave të udhëhequra nga të mbijetuarit bëhen pjesë e strukturave ekzistuese të bashkëpunimit - grupet e përhershme të punës, ekipet shumëdisiplinore, etj.

Hapi 1: Identifikoni dokumentet ligjore dhe/ose të politikave që listojnë palët e interesuara kundër trafikimit. Lista e sugjeruar më poshtë nuk është shteruese:

- ☐ Ligji kundër trafikimit,
- ☐ Strategjia Kundër Trafikimit,
- ☐ Plani i Veprimit,
- ☐ Vendimet e qeverisë për krijimin e agjencive, komiteteve, grupeve të punës dhe Pjesëmarrësve të tyre kundër trafikimit,
- ☐ Dokumentet e zhvilluara nga Zyra e Koordinatorit Kundër Trafikimit që vendosin bashkëpunim me palët e tjera të interesuara për çështjet e trafikimit të qenieve njerëzore (për shembull: Drejtoria e OJQ-ve, krijimi i grupeve të ekspertëve për trafikimin e qenieve njerëzore, grupet e përhershme të punës, grupet e monitorimit të qenieve njerëzore, ekipet shumëdisiplinore, etj.),
- ☐ Të tjera

Hapi 2: Identifikoni procedurën për përfshirjen e të mbijetuarve të qenieve njerëzore si kategori në listën e palëve të interesuara kundër trafikimit. Procedura do të varet nga lloji i dokumentit që duhet të ndryshohet.

- ☐ Amendamenti legjislativ.
- ☐ Amendimi i një dokumenti politikash që kërkon përfshirje në nivel ministror.
- ☐ Amendimi i një dokumenti politikash që kërkon punë në nivel të Zyrës së Koordinatorit Antitrafik.
- ☐ Të tjera

Hapi 3: Vazhdoni me ndryshimin.

Hapi 4: Identifikoni përfaqësuesit e organizatave të udhëhequra nga të mbijetuarit që do të përfshihen potencialisht si palë të interesuara kundër trafikimit.

Identifikoni individët ekzistues ose organizatat e udhëhequra nga të mbijetuarit që janë të gatshëm të veprojnë si palë të interesuara kundër trafikimit. Përdorni lehtësimin e OJQ-ve që ofrojnë mbështetje dhe mbrojtje për viktimat.

Hapi 5: Në rast se nuk ka organizata të drejtuara nga të mbijetuarit, vazhdoni me krijimin e një bordi këshillues të të mbijetuarve (shih [Praktika 2](#)) ose çdo formë tjetër të grupit të këshillimit të të mbijetuarve.

Dokumentet dhe shabllonet: [Shtojca 2](#)

1. Aspekte në punën me njerëz që **u kanë** mbijetuar ngjarjeve traumatike.

Kur afroheni me një person që jeton me trauma të shkaktuar nga përvoja e trafikimit, veçanërisht kur ky person është ende në fazat e hershme të shërimit, duhet të merren parasysh disa çështje. Mundësia për ri-traumatizimin ose ri-përjetimin e ngjarjeve traumatike për shkak të ekspozimit ndaj përmbajtjeve që kanë të bëjnë me THB (TQNJ) mund të jetë një shkas emocional dhe sfidë serioze për të mbijetuarit.

Praktika P2: Krijimi i organit këshillues për të mbijetuarit.

Objekti: Të promovojë kontributin e të mbijetuarve në reagimin kundër trafikimit duke përfshirë të mbijetuarit në procesin e vendimmarrjes.

Palët e interesuara të përfshira: Zyra e Koordinatorit Antitrafik, Zyra e Raportuesit të Pavarur, palët kryesore qeveritare dhe joqeveritare kundër trafikimit, të mbijetuarit dhe përfaqësuesit e organizatave të drejtuara nga të mbijetuarit.

Përmbajtja: Trupi këshillues i të mbijetuarve mund të krijohet si Bordi Këshillimor i të Mbijetuarve ose Grupi i Këshillit të të Mbijetuarve.

Anëtarët e bordit këshillues janë të mbijetuar të THB (TQNJ), të cilët punojnë së bashku me aktorë të tjerë kundër trafikimit për të ndërtuar një përgjigje më efektive

ndaj trafikimit në fushën e parandalimit, mbështetjes së viktimave, ndjekjes penale, zhvillimit të politikave dhe nismave legjislative.

Funksionet dhe fushat e punës së bordit, mandatet e anëtarëve, si dhe rregullat e brendshme të funksionimit vendosen nga institucioni themelues dhe nga anëtarët e bordit.

Hapi 1: Identifikoni procedurën për krijimin e bordit dhe rregullat e funksionimit të tij. Do të varet nga niveli i kërkuar i vendimmarrjes.

- ☐ Vendimi i qeverisë,
- ☐ Vendim/Urdhër i Zyrës së Koordinatorit Antitrafik,
- ☐ Të tjera.

Hapi 2: Identifikoni dhe ftoni të mbijetuarit të marrin pjesë në procesin e krijimit të organit këshillues.

Hapi 3: Përcaktoni funksionet e Bordit dhe mandatet e anëtarëve në bashkëpunim me të mbijetuarit.

1. Funksionet e bordit.

- ☐ Sigurimi i kontributeve dhe reagimeve të rregullta për zhvillimet kundër trafikimit të udhëhequra nga Zyra e Koordinatorit Antitrafik.
- ☐ Miratimi i rolit këshillues në procesin e rishikimit të dokumenteve të politikave antitrafik (strategjitë, planet e veprimit (PoA) dhe vendosja e prioritetëve të reja strategjike, etj.
- ☐ Miratimi i rolit këshillues në procesin e rishikimit të legjislacionit kundër trafikimit ose lidhur me trafikimin e qenieve njerëzore.

2. Fushat e punës (lista e sugjeruar nuk është shteruese).

- ☐ Zbatimi i mekanizmit të referimit për viktimat – monitorimi dhe vlerësimi.
- ☐ Rishikimi i mekanizmit të referimit për viktimat dhe procedurave specifike standarde të funksionimit (PSV).
- ☐ Ofrimi i shërbimeve dhe procedurat në lidhje me mbështetjen dhe shërimin e viktimave. Nevoja për shërbime të reja ose shtesë.
- ☐ Zbatimi dhe rishikimi i politikave dhe dokumenteve të politikave antitrafik (strategjitë antitrafikim, programe, planet e veprimit PoA, etj.).
- ☐ Zbatimi dhe rishikimi i legjislacionit antitrafik.
- ☐ Kryerja e aksioneve për ndërgjegjësimin e publikut.
- ☐ Aktivitete edukative parandaluese, duke synuar grupet vulnerable.
- ☐ Ngritja e kapaciteteve të profesionistëve - ofrimi i edukimit dhe trajnimit duke siguruar një kuptim më të mirë të perspektivës së viktimës dhe qasjen e kujdesshme ndaj viktimave në veprimet e profesionistëve.

3. Anëtarët. Përcaktoni mandatet e anëtarëve - rolin/detyrat e tyre, kohëzgjatjen e emërimit të tyre, etj.

4. Hartimi i rregullave të brendshme për funksionimin e organit këshillimor.

- Përcaktoni emërimin e Kryesuesit të Bordit dhe funksionet e tyre.
- Vendosi format e punës (takime, punë individuale, etj.) dhe përcaktoni rregullat nëse është e nevojshme (për shembull - rregullsia e mbledhjeve dhe vendi i tyre).
- Përcaktoni mekanizmin e raportimit të punës së bordit.

Hapi 3: Përfundoni procedurën e themelimit.

Hapi 4: Ftoni anëtarët e mundshëm të aplikojnë.

1. Zhvilloni ToR për anëtarët e bordit.
2. Zhvillimi i kriterëve për procesin e përzgjedhjes.

Dokumentet dhe shabllonet: [Shtojca 3](#)

1. Lista me funksionet e mundshme të organit këshillimor.
2. Kriteret e përzgjedhjes së anëtarëve të trupit këshillues.
3. Formulari i aplikimit për anëtarët e organit këshillimor.

Shembull: Shqipëri, Bordi Këshillimor për Viktimat e mundshme /Viktimat e Trafikimit

Në vitin 2019, Koordinatorin për Luftën kundër THB (TQNJ) dhe Koalicionin i Strehimoreve Kundër Trafikimit nënshkruan Marrëveshjen për Krijimin dhe Funksionimin e Bordit Këshillimor për Viktimat e Mundshme/Viktimat e Trafikimit (Protokolli nr. 2931, datë 08.04.2020). Qëllimi i Marrëveshjes është: 1) Themelimi dhe funksionimi i Bordit Këshillimor. 2) Rritja e partneritetit antitrafik ndërmjet institucioneve shtetërore dhe shoqërisë civile. 3) Krijimi i mekanizmave të qëndrueshëm koordinues ndërmjet aktorëve antitrafik, përfshirë shoqëria civile. 4) Rritja e përfaqësimit të viktimave të trafikimit në të gjitha fazat e vendimmarrjes dhe hartimit të politikave dhe programeve për parandalimin e qenieve njerëzore dhe mbrojtjen e viktimave.

Bordi Këshillimor i viktimave të trafikimit është një mekanizëm gjithëpërfshirës këshillues me një rol aktiv të të mbijetuarve të trafikimit që janë ri-integruar ose në proces ri-integrimit. Mekanizmi synon rritjen e partneritetit ndërmjet institucioneve qeveritare dhe organizatave të shoqërisë civile në rritjen e ndërgjegjësisë, parandalimin dhe luftimin e TQN-së. Ai mbështet mekanizmat e koordinimit të qëndrueshëm ndërmjet palëve të interesuara kundër trafikimit dhe rrit përfaqësimin e viktimave të trafikimit në të gjitha fazat e vendimmarrjes dhe zhvillimeve të politikave në fushat e parandalimit dhe mbrojtjes së viktimave.

Bordi ka hartuar dokumentin e Rregullores së tij të Brendshme. Dokumenti rendit detyrat dhe përgjegjësitë e Bordit, strukturën organizative, funksionimin e një Sekretariati Teknik, përcakton organizimin e mbledhjeve të Bordit, trajton çështjet e konfidencialitetit dhe etikës dhe vendos rregullat për menaxhimin e të dhënave personale.

Më 30 maj 2019, u krijua zyrtarisht Bordi Këshillimor për Viktimat/Viktimat e mundshme të Trafikimit. Anëtarët e Bordit janë të mbijetuar të fuqizuar nga THB (TQNJ), të cilët vullnetarisht kontribuojnë në veprimet e Bordit Këshillimor. Aktualisht ajo përbëhet nga tre anëtarë, përfitues të programeve të qendrave anëtare. Deri në vitin 2020, Bordi ka dhënë rekomandime për katër takime në lidhje me Mekanizmin Shqiptar të Referimit për viktimat e THB (TQNJ)²⁴. Bordi këshillon katër strehimore në Shqipëri për adresimin e nevojave specifike të viktimave në lidhje me identifikimin, mbrojtjen dhe mbështetjen dhe përmirësimin e vazhdueshëm të politikave dhe praktikave të strehimoreve. Kjo përfshin rekomandime për ndërlidhjen me policinë, komunikimin me banorët e strehimoreve, kushtet e përshtatshme për intervistim, efikasitetin e hetimeve penale të trafikimit dhe procedurave të gjyqimit, si dhe aksesin për strehim afatgjatë dhe të pavarur të lëvizjes.

Gjeni shembuj të tjerë të bordeve dhe rrjeteve këshillimore të të mbijetuarve në kapitull **F. Shembuj të iniciativave të udhëhequra nga të mbijetuarit**.

24 Të ndryshëm dhe të barabartë (2020), Analiza dhe hartëzimi i Mekanizmave Kombëtarë të Referimit për të mbrojtur viktimat e trafikimit të qenieve njerëzore në gjashtë pjesëmarrësit e MARRI.

Praktika P3: Iniciativat e avokimit të të mbijetuarve.

Pjesëmarrja e të mbijetuarve si këshilltarë në procesin e zhvillimit të politikave mund të marrë gjithashtu formën e veprimeve avokuese që janë të forta dhe efektive.

Objektivi: Veprimet e avokimit janë formësuar dhe ekzekutuar në mënyrë më efektive. Viktimat dhe nevojat e tyre janë më të dukshme për audiencën e synuar për shkak të angazhimit të të mbijetuarve.

Palët e interesuara të përfshira: Të mbijetuarit dhe përfaqësuesit e organizatave të drejtuara nga të mbijetuarit, organeve këshillimore, Zyrës së Koordinatorit Anti-trafik, palëve të interesuara joqeveritare kundër trafikimit, etj.

Përmbajtja: Hartimi dhe zbatimi i veprimit efektiv të avokimit me pjesëmarrjen aktive të të mbijetuarve.

Hapi 1: Përcaktoni fushat ku nevojiten veprime avokuese.

- ☐ Ndryshimet legislative – Ligjet dhe aktet nënligjore që lidhen me trafikimin e qenieve njerëzore ose.
- ☐ Zhvillimi i planeve të veprimit kundër trafikimit, strategjive kundër trafikimit, programeve kundër trafikimit – përfshirja e temave, grupeve, praktikave të caktuara, etj.
- ☐ Rishikimi i MKR/PSV-ve, praktika të ngjashme.
- ☐ Financimi i shërbimeve për viktimat.
- ☐ Iniciativa për rritjen e ndërgjegjësimit.
- ☐ Nismat për edukim dhe trajnim.
- ☐ Të tjera

Hapi 2: Përcaktoni rolin e udhëheqësit të mbijetuar/organizatës së udhëhequr nga të mbijetuarit.

Pjesëmarrja e drejtpërdrejtë:

- Zhvillimi ose pjesëmarrja në zhvillimin e aksionit të avokimit.
- Pjesëmarrje aktive në takime, grupe pune, platforma të tjera.
- Ofrimi i komenteve dhe këshillave.
- Dhënia e dëshmive.

Pjesëmarrja indirekte:

- Paraqitja e historisë së të mbijetuarit si një rast studimi.

- Sigurimi i të dhënave statistikore bazuar në përvojat e të mbijetuarve.

Hapi 3: Përcaktoni mënyrën(et) e veprimit të avokimit.

- ☐ Peticion, letër e hapur.
- ☐ Paraqitja e komenteve/ opinioneve.
- ☐ Zhvillimi i mjeteve specifike, udhëzimeve, etj.
- ☐ Takime individuale.
- ☐ Platformat e avokimit – grupet e punës, koalicionet/rrjetet, etj.
- ☐ Dëshmitë.
- ☐ Mobilizimi i grupeve dhe individëve të të mbijetuarve.
- ☐ Bashkëpunimi mediatik.
- ☐ Trajnim/punëtori.

Dokumente dhe shabllone: s'ka

Shembull: Serbia, Grupi mbrojtës i grave që kanë përjetuar trafikim me qenie njerëzore

Grupi i Avokimit është themeluar nga OJQ Atina. Grupi merr pjesë në proceset e konsultimit me aktorët e MKR-së, përfshirë. Koordinator Antitrafik dhe mbështet aktivitetet e vazhdueshme të OJQ Atina.

Në vitin e parë të ekzistencës së tij, Grupi i Avokimit ishte i përfshirë në zhvillimin dhe kryerjen e fushatave për ngritjen e vetëdijes duke arritur te 1500 qytetarë në disa komunitete lokale anembanë Serbisë. Grupi është gjithashtu i përfshirë në dhënien e leksioneve publike.

Grupi punon me sukses dhe pavarësisht nga fakti se disa palë të interesuara kundër trafikimit luftojnë për të njohur rëndësinë dhe rëndësinë e tij²⁵, Grupi bëhet një element i njohur i antitrafikimit në kornizën politike të Serbisë²⁶.

25 Të ndryshëm dhe të barabartë (2020), Raporti i Anketës Bazë mbi Informacionin e MKR-së dhe Pjesëmarrjen e Pjesëmarrësve të MARRI.

26 Pyetësori i dorëzuar nga OJQ Atina, Serbi.

Shembull: Shtetet e Bashkuara të Amerikës, Këshilli Këshillimor i të Mbijetuarve për Trafikimin e e Qenieve Njerëzore

Këshilli Këshillimor i të Mbijetuarve për Trafikimin e Qenieve Njerëzore është themeluar nga Ligji i Drejtësisë për Viktimat e Trafikimit, i miratuar më 29 maj 2015, ofron një platformë zyrtare për të mbijetuarit e trafikimit për të këshilluar dhe bërë rekomandime për politikat federale kundër trafikimit për Task Forcën Ndërinstitucionale të Presidentit për të Monitoruar dhe Luftuar Trafikimin e Personave. Çdo anëtar është një i mbijetuar i trafikimit të qenieve njerëzore dhe së bashku ata përfaqësojnë një gamë të ndryshme prejardhjesh dhe përvojash. Këshilli emërohet nga Presidenti për një mandat dy vjeçar.

Ai përfshin 11 drejtues të mbijetuar të cilët këshillojnë Task Forcën Ndërinstitucionale të Presidentit për të monitoruar dhe luftuar trafikimin e njerëzve dhe Grupin Operativ të Politikave të Lartë. Ai ka dy komitete: Komitetin e Popullsisë së Pashërbyer dhe Komitetin Udhëheqës të Informuar nga të Mbijetuarit.

Këshilli Këshillimor i të Mbijetuarve i shqyrton politikat dhe programet federale të SHBA-së për të luftuar trafikimin e qenieve njerëzore, duke përfshirë ato që kanë të bëjnë me ofrimin e shërbimit ndaj viktimave, dhe jep rekomandime për të përmirësuar dhe forcuar reagimet federale kundër trafikimit. Ai shërben si një pikë qendrore kontakti për agjencitë federale, duke iu drejtuar të mbijetuarve të trafikimit të qenieve njerëzore për të dhënë informacion mbi programet dhe politikat kundër trafikimit në SHBA. Ai mbledh informacion nga agjencitë qeveritare, shtetet dhe komuniteti i SHBA-së dhe publikon Raportin Vjetor të Këshillit Këshillimor të SHBA-së për Trafikimin e Njerëzve²⁷.

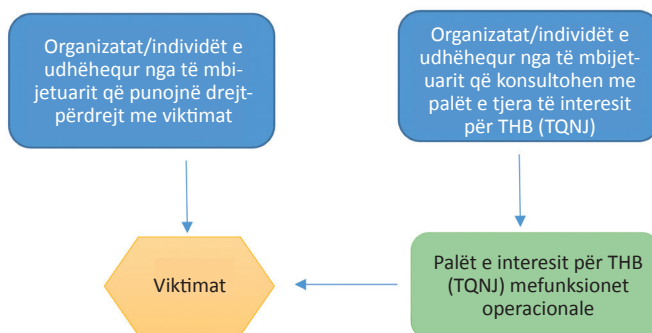
27 Departamenti Amerikan i Shtetit: Këshilli Këshillimor i SHBA-së për Trafikimin e Qenieve Njerëzore - Departamenti i Shtetit i Shteteve të Bashkuaradhe

E. Përfshirja e të mbijetuarve në reagimin operativ ndaj THB

Kjo qasje paraqet mënyrën se si reagimi operacional ndaj trafikimit, i mbuluar nga MKR, mund të bëhet më efikas me përfshirjen e ekspertizës së të mbijetuarve. Ai shqyrton nga afër proceset e identifikimit të viktimave, mbështetjes së menjëhershme, kthimit dhe mbështetjes afatgjatë. Ai përpunon udhëzime për përfshirjen e të mbijetuarve, bazuar në përvojën që është në dispozicion në nivel ndërkombëtar (Holandë dhe Afrikën Lindore, Spanjë, etj.) dhe përvojën e pjesëmarrësve MARRI (Kosova*) dhe parimet e të drejtave të viktimave, qasjet me në qendër viktimat dhe pjesëmarrëse.

Ai gjithashtu ofron sugjerime për pjesëmarrjen e të mbijetuarve në aksione parandaluese dhe ndërgjegjëse.

Pjesëmarrja e të mbijetuarve në reagimin operacional mund të paraqitet përgjithësisht në dy dimensione - organizata të udhëhequra nga të mbijetuarit ose individë që punojnë drejtpërdrejt me viktimat dhe organizata të udhëhequra nga të mbijetuarit ose individë që konsultohen me OJQ-të dhe palët e tjera të interesuara në aspektet e punës së tyre operationale me viktimat. Përveç kësaj, palët e interesuara operationale marrin informacion në lidhje me efektivitetin e procedurave dhe punës së tyre bazuar në rastet e trafikimit për të cilat po punojnë.

Për të mundur pjesëmarrjen e të mbijetuarve në reagimin operacional dhe për të lehtësuar bashkëpunimin me autoritetet ligjzbatuese, gjyqësorin, ofruesit e shërbimeve, OJQ-të, etj., është thelbësore që të mbijetuarit të njihen zyrtarisht si palë e interesuar kundër trafikimit.

“Prania e vazhdueshme e drejtuesve të të mbijetuarve në fushën e anti-trafikimit si palë kyçe të interesit të MKR-së mbështet të gjithë aktorët e tjerë për të kuptuar më mirë krimin e trafikimit dhe mënyrën se si të plotësohen nevojat e viktimave dhe të mbijetuarve. Ai gjithashtu ndihmon për të de-stigmatizuar përvojat e trafikimit, për të rritur ndërgjegjësimin për krimin e trafikimit dhe për të zhvilluar strategji efektive të parandalimit dhe reagimit ndaj trafikimit.”²⁸

* Ky emërtim është pa paragjykim ndaj qëndrimeve mbi statusin dhe është në përputhje me Rezolutën 1244/1999 dhe Opinionin e GJND-së për shpalljen e pavarësisë së Kosovës.

28 OSBE/ODHIR (2022), Mekanizmi Kombëtar i Referimit, Bashkimi i Përpjekjeve për Mbrojtjen e të Drejtave të Personave të Trafikuar – Një Manual Praktik, Botimi i Dytë.

Praktika O1: Krijimi i mekanizmit të konsultimit me organizatat ose individët e udhëhequr nga të mbijetuarit.

Duke qenë se praktika kryesore për përfshirjen e të mbijetuarve në përgjigjen operationale duket të jetë ofrimi i konsultimeve dhe reagimeve, kjo praktikë propozon një sërë hapash që duhet të sigurojnë palët e interesuara për TQN-në për të vendosur bashkëpunimin me të mbijetuarit. Kjo do të çojë në rritjen e efektivitetit të punës së tyre dhe në përgjigjen adekuate dhe të përqendruar te viktima.

Objektivi: Për ta bërë punën operative më efektive dhe të harmonizuar me viktimat dhe të drejtat e tyre.

Palët e interesuara të përfshira: Organizata ose individë të udhëhequr nga të mbijetuarit, palë të interesuara kundër trafikimit me funksione operationale.

Përmbajtja: Koncepton ngritjen e mekanizmit të konsultimit duke përpunuar elementët kryesorë të tij.

Hapi 1: Përcaktoni qëllimin e konsultimit.

Hapi 2: Vendosni për llojin e konsultimit.

Hapi 3: Vendosni për shpeshtësinë e konsultimeve.

QËLLIMI	☐ Rëndësia e disa procedurave, praktikave, PSV-ve. ☐ Përmirësimi i shërbimeve dhe procedurave. ☐ Mesazhe adekuate dhe synimi i veprimeve parandaluese dhe fushatave ndërgjegjësuere.
LLOJI	☐ Takimi i punës (për diskutim dhe komente). ☐ Të dhëna me shkrim (për procedurën, dokumentin, etj.). ☐ Pyetësor (për ofrimin e shërbimeve të caktuara, vlerësimi i nivelit të kënaqësisë së individëve që kanë marrë mbështetje, etj.).
FREKUENCA	☐ Çdo vit, gjatë periudhës raportuese. ☐ Numër fiks i konsultimeve të dakorduara prej më parë (tremujore, dy herë në vit, etj.). ☐ Konsultime Ad hoc lidhur me çështje dhe situata urgjente.

Dokumentet dhe shabllonet: [Shtojca 4](#)

1. Mjeti i Vlerësimit i Vetë-Udhëhequr për praktikën e informuar nga të mbijetuarit.

Praktika O2: Identifikimi i fushave të përfshirjes së të mbijetuarve në reagimin operativ ndaj THB (TQNJ).

Objektivi: Qasje më efektive për të adresuar viktimat e mundshme dhe aktuale dhe për të rritur kapacitetet për mbështetjen e tyre (procedurat, shërbimet, profesionistët, etj.).

Palët e interesuara të përfshira: Organizata ose individë të udhëhequr nga të mbijetuarit, palë të interesuara kundër trafikimit me funksione operationale.

Përmbajtja: Praktika ofron një listë (jo shteruese) të fushave të mundshme të reagimit operacional ku të mbijetuarit mund të përfshihen si këshilltarë ose si palë të veçanta të interesit.

Hapi 1: Identifikoni zonën e interesit, formën e përfshirjes dhe mënyrën e përfshirjes së të mbijetuarve në zbatimin e saj.

Funksioni	Pjesëmarrja e të mbijetuarve	Përfshirja
Sigurimi i zbatimit të qasjes me në qendër viktimat dhe të informuar mbi traumën për të adresuar në mënyrë adekuate nevojat e viktimave.	Organizatat e udhëhequra nga të mbijetuarit. Të mbijetuarit.	Konsultimet.
Ofrimi i shërbimeve për viktimat: • Pritja e viktimave. • Mbështetje në strehimore. • Procesi i riintegrit. • Aktivitete në terren.	Organizatat e udhëhequra nga të mbijetuarit. Të mbijetuarit që kishin marrë trajnime shtesë.	Konsultimet. Përfshirja e drejtpërdrejtë.
Mbështetja e viktimave para, gjatë dhe pas procesit të gjyqimit.	Organizatat e udhëhequra nga të mbijetuarit. Të mbijetuarit.	Konsultimet. Përfshirja e drejtpërdrejtë.

Ndërtim kapaciteti: - Trajnimi i profesionistëve për punën me viktimat e qenieve njerëzore. - Sigurimi i standardeve të larta të mbështetjes së vijës së parë për viktimat.	Organizatat e udhëhequra nga të mbijetuarit. Të mbijetuarit që kishin marrë trajnime shpesh ose kanë përvojë në aktivitete edukative.	Konsultimet. Studimet e rasteve. Përfshirja e drejtpërdrejtë.
Veprimtaritë ndërgjegjëse dhe edukative: - Ofrimi i seancave trajnuese, - Biseda dhe diskutime edukative me fëmijët dhe grupet në rrezik.	Shfaqje teatrale nga grupet e të mbijetuarve. Organizatat e udhëhequra nga të mbijetuarit. Të mbijetuarit.	Konsultimet. Studimet e rasteve. Përfshirja e drejtpërdrejtë.

Hapi 2: Diskutoni me të mbijetuarit dhe së bashku hartoni veprimin (procedurën, shërbimin, trajnimin, fushatën, etj.).

Shembuj për veprime të mundshme:

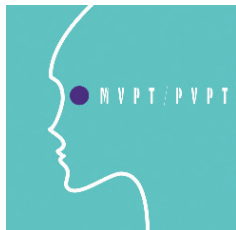
Zona e veprimit	Veprimi	Përfshirja e të mbijetuarve
IDENTIFIKIMI: Mënyra efektive për t'iu afruar viktimave të mundshme. Qasje efektive për t'iu përgjigjur një thirrjeje për ndihmë. Qasje efektive për rritjen e vetëidentifikimit të viktimave. Procedurat efektive të hyrjes dhe referimit fillestar.	1. Përditësimi i procedurave për kontaktin e parë me viktimën e mundshme dhe referimin fillestar. 2. Zbatimi i aktiviteteve në terren: ofrimi i informacionit për THB (TQNJ) dhe mënyrat e mundshme të daljes.	Sigurimi i konsultimeve dhe komenteve mbi procedurat ekzistuese, qasjet, praktikat, etj. Merrni pjesë ose kryeni aktivitete informuese.

MBËSHTETJA E VIKTIMAVE: Grupi i shërbimeve që janë në dispozicion në MKR janë duke reflektuar nevojat e viktimave. Shërbime të zhvilluara në mënyrë adekuate për mbështetje të menjëhershme dhe afatgjatë, duke iu përgjigjur nevojave të viktimave. Akses adekuat në shërbime.	1. Mbledhja e rregullt e komenteve mbi cilësinë dhe efektivitetin e shërbimeve të ofruara brenda MKR-së nga përdoruesit e shërbimeve. 2. Shtimi i të mbijetuarve si anëtarë të grupeve të punës të dedikuara për zhvillimin, monitorimin dhe vlerësimin e shërbimeve. 3. Të mbijetuarit janë në kontakt/mbështetje të drejtpërdrejtë me viktimat: - Gjatë periudhës së akomodimit (në krizë/qendër emergjente, në strehimore). - Gjatë procedurës penale. - Gjatë përgatitjeve për procedurën gjyqësore etj.	Sigurimi i konsultimeve dhe komenteve mbi procedurat ekzistuese, qasjet, praktikat, etj. Reagime me shkrim ose me gojë (përgjigje në një pyetësor). Ofrimi i mbështetjes së drejtpërdrejtë për viktimat.
KTHIMI: Kthimi i sigurt i koordinuar me viktimën dhe me palën pranuese. Plani i kthimit i përpunuar dhe i ndjekur nga afër.	1. Mbledhja e komenteve nga viktimat për përvojën e tyre të kthimit në vendin e tyre të origjinës. 2. Përfshirja e të mbijetuarve në zhvillimin ose modifikimin e procedurës së kthimit duke ofruar reagime për efektivitetin e saj.	Sigurimi i konsultimeve dhe komenteve. Reagime me shkrim ose me gojë (përgjigje në një pyetësor).
RIINTEGRIMI: Shërbime adekuate që mbulojnë nevojat afatgjata të viktimës. Plani realist i riintegrit individual që i përgjigjet nevojave të viktimës.	1. Mbledhja e rregullt e komenteve nga viktimat për përvojën e tyre të riintegrit. 2. Nisja e veprimeve të avokimit dhe mbledhjes së fondeve për shërbimet mbështetëse afatgjata dhe mundësitë e jetesës për viktimat. 3. Inicimi i mbështetjes afatgjatë për viktimat (grupe, klube, takime individuale, etj.).	Sigurimi i konsultimeve dhe komenteve. Dëshmitë e të mbijetuarve. Studimet e rasteve. Ofrimi i mbështetjes së drejtpërdrejtë për viktimat.

Dokumentet dhe shabllonet: [Shtojca 5](#)

1. Shembuj të përfshirjes së të mbijetuarve në faza të ndryshme të MKR.
2. Pyetësori për mbledhjen e reagimeve nga viktimat (shih [Shtojca 6](#)).

Shembull: Kosova*, Mbështetje nga bashkëmoshatarët për të mbijetuarit.

Qendra për Mbrojtjen e Viktimave dhe Parandalimin e Trafikimit të Qenieve Njerëzore (PVPT) në Prishtinë ka themeluar një program trajnimi dhe mbështetjeje nga bashkëmoshatarët për të mbijetuarit e THB (TQNJ). Të mbijetuarit, të cilët kanë përfunduar programin e rehabilitimit të organizatës, ofro-

jnë trajnim bazë për të mbijetuarit e tjerë të akomoduar në Qendër. Ata gjithashtu mbështesin të mbijetuarit e tjerë në zhvillimin e aftësive të reja si aftësitë bazë të gjuhës angleze, aftësitë bazë kompjuterike, ndihmë e vazhdueshme me mësimet në shkollë, etj. Aktivitete të tilla kontribuojnë shumë në rritjen e vetëbesimit dhe zhvillimin e aftësive personale të Pjesëmarrësve.

<http://www.pvptcenter.net/>

<https://womensnetwork.org/members/center-for-protecting-victims-and-preventing-trafficking-in-human-beings-pvpt/>

Praktika O3: Mbledhja e komenteve nga përdoruesit e shërbimeve dhe nga të mbijetuarit

Mbledhja e të dhënave për zbatimin e shërbimeve për viktimat e qenieve njerëzore është një hap vendimtar drejt sigurimit të kujdesit adekuat dhe të përqendruar te viktimat. Kjo është gjithashtu një metodë e përfshirjes së të mbijetuarve në vlerësimin, projektimin dhe ofrimin e shërbimeve. OJQ-ja serbe ASTRA “avokon për prezantimin e anketave të kënaqësisë ose mjeteve të tjera për t’u konsultuar me klientët për shërbimet e ofruara nëpërmjet MKR-së”.²⁹

Objektivi: Për të siguruar ofrimin e shërbimeve dhe mbështetjes adekuate, me në qendër viktimat, si dhe zhvillimin e dokumenteve dhe studimeve të politikave të informuara nga të mbijetuarit.

Palët e interesuara të përfshira: Zyra e Koordinatorit për Antitrafik, palët e interesuara joqeveritare kundër trafikimit – ofruesit e shërbimeve, përdoruesit e shërbimeve të MKR.

* Ky emërtim është pa paragjykim ndaj qëndrimeve mbi statusin dhe është në përputhje me Rezolutën 1244/1999 dhe Opinionin e GjND-së për shpalljen e pavarësisë së Kosovës.

29 Liliana Sorrentino (2019), Vlerësimi i Mekanizmit Kombëtar të Referimit për Viktimat e Trafikimit në Republikën e Serbisë, botuar nga ASTRA.

Përmbajtja: Duke kërkuar reagime nga të mbijetuarit. Qëllimi i kësaj kërkesë mund të përfshijë:

- ☐ Rishikimi i NR.
- ☐ Zhvillimi i PNV
- ☐ Zhvillimi i strategjisë së re Antitrafik.
- ☐ Qëllimet e raportimit.
- ☐ Studime dhe kërkime.
- ☐ Të tjera.

Hapi 1: Përcaktoni qëllimin për të kërkuar komente nga të mbijetuarit. Bazuar në të, identifikoni mënyrën më efektive:

- ☐ Intervistë personale.
- ☐ Konsultimi në grup (fokus grup).
- ☐ Reagime me shkrim.

Hapi 2: Prandaj, zhvilloni një grup pyetjesh për marrjen e informacionit nga të mbijetuarit.

Hapi 3: Ruani të dhënat sipas legjislacionit në fuqi dhe rregullave të brendshme të institucionit/organizatës suaj. Nëse nuk është vendimtare për qëllimin, shmangni mbledhjen e informacionit personal. Kodoni intervistat/ komentet me shkrim.

Dokumentet dhe shabllonet: [Shtojca 6](#)

1) Model për mbledhjen e komenteve nga përdoruesit e shërbimit.

Shembull: Bullgaria, Vlerësimi i zbatimit të MKR.

Në vitet 2016-2017, Programi Antitrafik i ICMPD ka kryer vlerësimin e zbatimit të MKR-së bullgare. Vlerësimi u lehtësua nga Fondacioni Animus Association/La Strada Bulgaria dhe Komisioni Bullgar për Luftën kundër Trafikimit të Qenieve Njerëzore. Metodologjia e vlerësimit kishte parashikuar intervista me palët e interesuara kundër trafikimit, pjesë e MKR-së dhe me të mbijetuarit që kanë përdorur shërbimet e ofruara nga MKR. ICMPD kontaktoi ofruesit kryesorë të shërbimeve për viktimat e THB (TQNJ) me kërkesë për të lehtësuar takimet me të mbijetuarit e THB (TQNJ) të cilët kanë përdorur shërbimet dhe kanë rënë dakord të intervistohen për qëllimin e vlerësimit. Ekipi ra në kontakt me 10 persona që ishin përdorues të shërbimeve të riintegritit afatgjatë ose kishin dalë tashmë nga sistemi i mbështetjes së MKR-së.

Disa intervista u kryen nga studiues lokal i ICMPD-së me përvojë të gjerë në punën sociale dhe këshillimin e viktimave të dhunës, të tjera u kryen nga personeli i njërës prej strehimoreve të financuara nga qeveria dhe një njësie akomodimi në krizë. Pyetjet ndoqën fazat kryesore të referimit të viktimave duke synuar marrjen e informacionit për disa aspekte: 1) Nëse do të ndiqen të gjitha procedurat e formulara brenda MKR-së dhe të përshtatshme për viktimën, si dhe do të ofroheshin të gjitha shërbimet e nevojshme. 2) Niveli i dobisë së procedurave dhe shërbimeve sipas viktimës. 3) Përvoja më e dobishme për viktimën dhe ajo më e papërshtatshme. 4) Rekomandime për përmirësim.

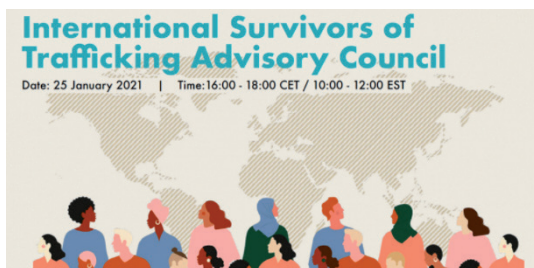
Përveç kësaj, ekipi i ATP-së mbledhi tetë raste studimore nga disa OJQ që paraqesin aspekte të ndryshme të referimit të viktimave dhe sfida me dobësi të veçanta.

Përfshirja e reagimeve të viktimave (direkte dhe indirekte) në udhëtimin e tyre nëpërmjet MKR-së i shtoi vlerë të konsiderueshme kuptimit të sfidave të reagimit operacional. Ai gjithashtu konfirmoi elementët e mirëfunksionimit të cilët duhet të mbështeten dhe të kultivohen më tej.

F. Shembuj për iniciativat e udhëhequra nga të mbijetuarit

Ky kapitull paraqet disa organizata të themeluara dhe plotësisht funksionale të të mbijetuarve dhe nisma të udhëhequra nga të mbijetuarit. Puna e tyre ishte një frymëzim në procesin e zhvillimit të dokumentit aktual.

1. Organi Këshillues i të Mbijetuarve - **Bordi Këshillimor Ndërkombëtar i të Mbijetuarve të Trafikimit (ISTAC).**

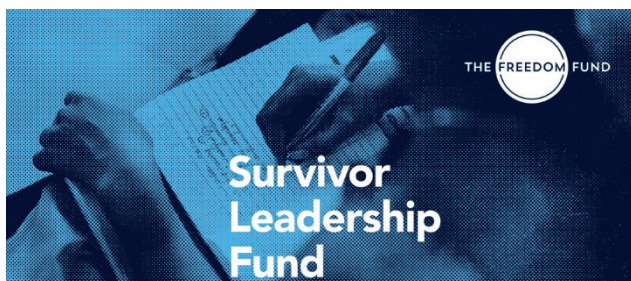

Në janar 2021, Zyra e OSBE-së për Institucionet Demokratike dhe të Drejtat e Njeriut (ODIHR) krijoi **Bordin Këshillimor Ndërkombëtar për të Mbijetuarit e Trafikimit (ISTAC)**, i përbërë nga 21 të mbijetuar të trafikimit të qenieve njerëzore nga i gjithë rajoni i OSBE-së. ISTAC synon të ndihmojë punën e ODIHR-

it në luftën kundër trafikimit të qenieve njerëzore (THB). Ai u krijua me vëmendjen e duhur ndaj diversitetit në aspektin e ekspertizës, gjinisë dhe vendndodhjes gjeografike. Roli i ISTAC është të:

- Sigurojë këshilla, udhëzime dhe rekomandime për ODIHR dhe nëpërmjet ODIHR edhe për anëtarët e OSBE-së, për çështje që kanë të bëjnë me luftën kundër trafikimit të qenieve njerëzore, duke përfshirë, por pa u kufizuar në:
 - (Draft) legjislacioni, politikat dhe praktikat;
 - Zbatimi i angazhimeve përkatëse të OSBE-së;
 - Hulumtimi, hartimi dhe/ose rishikimi i materialit në lidhje me kuadrin normativ ndërkombëtar në fushën e luftimit të trafikimit të qenieve njerëzore;
 - Përpjekjet arsimore dhe për ngritjen e kapaciteteve të ndërmarra nga ODIHR në zbatimin e përpjekjeve të tij për CTHB në rajonin e OSBE-së;
- Siguroni udhëzime për drejtuesit e të mbijetuarve mbi mjetet e nevojshme për të nxitur rritjen e rrjeteve të të mbijetuarve;
- Promovimi i standardizimit të terminologjisë së lidhur me të mbijetuarit brenda kornizave kundër trafikimit.

2. Financimi i iniciativave të udhëhequra nga të mbijetuarit - **Fondi i Lidershipit** të të mbijetuarve - Fondi i Lirisë

Fondi i Lidershipit të Survivor është krijuar nga Fondi i Lirisë. Ai synon të ngrejë dhe të mbështesë organizatat e udhëhequra nga të mbijetuarit duke ofruar grante të pakufizuara për organizatat e udhëhequra

nga të mbijetuarit me përvojë të përjetuar shfrytëzimi (përfshirë trafikimin e qenieve njerëzore, punën e detyruar, punën e detyruar ose martesën e detyruar). Kjo është një qasje e re, inovative, e bazuar në besim për financimin e organizatave të udhëhequra nga të mbijetuarit .

Fondi i Lirisë mbështet udhëheqjen e atyre individëve që kanë përjetuar shfrytëzim dhe shtypje dhe pranon se iniciativat e udhëhequra nga ata me përvojë të jetuar luajnë një rol jetik në plotësimin e nevojave të viktimave dhe të mbijetuarve të shfrytëzimit.

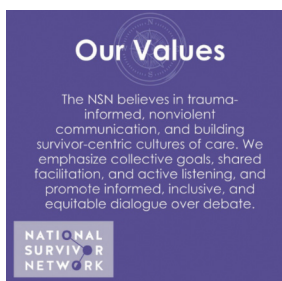
Organizatat e udhëhequra nga të mbijetuarit janë gjithashtu të vendosura në mënyrë ideale për të ofruar ekspertizë dhe udhëheqje në trajtimin e sistemeve dhe praktikave që lejojnë që skllavëria moderne të vazhdojë. Megjithatë, organizatat me të mbijetuar nga skllavëria moderne në pozita kyçe drejtuese janë të rralla. Ato organizata që ekzistojnë shpesh luftojnë për të pas akses në financimin bazë që u mundëson atyre të bëhen organizata të qëndrueshme dhe me ndikim. Shumë shpesh, ata janë të mbyllur nga kërkesat e donatorëve tradicionalë dhe u mohohet hapësira për të ndërtuar dhe rritur si një organizatë.

Organizatat mund ta përdorin grantin sido që ata mendojnë më mirë për të ndërtuar kapacitetet e tyre dhe për të përmirësuar ndikimin e tyre. Një grant i pakufizuar nga Fondi i Liderimit të Survivor është një hap drejt kthimit të pushtetit tek ata që janë më të prekurit – dhe duke u mundësuar atyre të bëjnë një ndryshim të vërtetë në luftën kundër skllavërisë moderne.

Kush mund të aplikojë: Organizatat që kanë një ose më shumë persona në një pozicion drejtues që ka përvojë të përjetuar shfrytëzimi kanë të drejtë të aplikojnë. Pozicionet drejtuese mund të përfshijnë drejtorë, zëvendës drejtorë, drejtues të lartë dhe drejtues departamentesh.

Raundi i parë i aplikimeve u përfundua në tetor 2021. Organizatat e udhëhequra nga Survivor të vendosura në Etiopi, Keni ose Ugandë mund të aplikojnë për grante prej 15 000 USD.³⁰

3. Veprimet e politikave të të mbijetuarve - **Rrjeti kombëtar i të mbijetuarve dhe Zërat rezistentë të rrjetit të mbijetuarve të LA.**

National Survivor Network dhe LA Survivor Network Resilient Voices janë të dyja iniciativat e **Koalicionit për të shfuqizuar skllavërinë dhe trafikimin**.³¹

Rrjeti është një rrjet anëtarësimi, fuqizimi dhe zhvillimi profesional për të mbijetuarit e trafikimit të qenieve njerëzore që angazhohen në udhëheqje. Është një program që Rrjeti përbëhet nga mbi 300 të mbijetuar të

30 Fondi i Lirisë (2021), Fondi i Liderimit të Survivor, Broshurë dhe Fletëpalosje. Survivor-Leadership-Fund-Brochure.pdf (freedomfund.org), Survivor-Leadership-Fund-Leaflet.pdf (freedomfund.org)

31 Cast LA: <https://www.castla.org/>, <https://nationalsurvivornetwork.org/> dhe <https://nationalsurvivornetwork.org/la-survivor-network/>

trafikimit të qenieve njerëzore nga e gjithë SHBA-ja si dhe vende të tjera. Puna e Rrjetit bazohet në shëndetin publik, të drejtat e njeriut dhe qasja për reduktimin e dëmit. Anëtarët janë individë që janë në përputhje me vlerat e Rrjetit. Fushat e veprimit janë politika, avokimi dhe edukimi. **Ekipi i politikave të NSN-së** punon për çështje të rëndësishme ndërsektoriale brenda trafikimit të qenieve njerëzore dhe peshon mbi legjislacionin federal që ata e identifikojnë si më të rëndësishmin në përgjigjen ndaj trafikimit të qenieve njerëzore dhe mbështetjen dhe mbrojtjen e viktimave dhe të mbijetuarve të trafikimit njerëzor.

Rrjeti operon me **Byronë e Konsulentëve/Kryetarit**. Byroja u ofron programeve dhe organizatave informacione dhe këshilla të lidhura me THB (TQNJ) dhe të mbijetuarit. Konsulentët në Byro angazhohen nëpërmjet fjalimeve, takimeve konsultative, rishikimit të programit, zhvillimit dhe trajnimit të kurrikulës, shënimeve kryesore.

Zërat rezistentë të rrjetit të të mbijetuarve të LA është themeluar në vitin 2004. Ky është një grup rrjetesh dhe mundësish për të mbijetuarit e angazhuar ose duke u përgatitur për udhëheqje brenda lëvizjes kundër trafikimit të qenieve njerëzore në Kaliforni. Ai nuk ofron menaxhim rasti, strehim, terapi ose shërbime të tjera të krizës. Ky është një program rajonal i zhvillimit të lidhshëm që trajnon dhe organizon të mbijetuarit në Los Anxhelos për të përdorur fuqinë e historive dhe përvojave të tyre personale për të vënë fytyrën mbi një çështje tjetër të paparë të të drejtave të njeriut.

Anëtarët e Zërave Rezistentë (Resilient Voices) marrin pjesë në një kurrikulë trajnimi që përfshin avokimin, ndërtimin e koalicionit dhe organizimin e komunitetit bazë, fjalimin publik, drejtimin nëpër sistemin e drejtësisë dhe legjislativit dhe avokimin mediatik, me qëllim që të informojnë publikun për ekzistencën e këtij krimi dhe të ndikojnë në ndryshimet legjislative.

Anëtarët u bënë avokatë të fuqishëm për ndryshim. Ndikimi i zërave të tyre ka çuar në zhvillimin e mbrojtjes më të fortë për viktimat si në Kaliforni ashtu edhe në ligjet federale kundër trafikimit. Disa nga sukseset e avokimit të Rrjetit janë:

Fushat e suksesit të avokimit:

Legjislacioni

Projektligji 22 i Asamblesë së Kalifornisë, Ligji për Mbrojtjen e Viktimave të Trafikimit të Kalifornisë— legjislacioni model për trafikimin.

Duke kaluar SB 657, Aktin e Transparencës së Kalifornisë në Zinxhirët e Furnizimit në 2010, i cili kërkon që prodhuesit dhe shitësit e mëdhenj në shtetin e Kalifornisë të zbulojnë përpjekjet e tyre për të siguruar që produktet e tyre në të gjithë zinxhirët e tyre të furnizimit të mos prodhohen duke përdorur punë skllavë.

Mbrojtja e viktimave

Fushata e Kartonit të Gjelbër- Qëndrim i përhershëm ligjor në Shtetet e Bashkuara nëpërmjet një procesi të suksesshëm të përshpejtuar të sigurimit të Kartonit të Gjelbër që u ishte premtuar viktimave që nga viti 2000, por që departamenti i imigracionit ua kishte mbajtur. Anëtarët e grupit parlamentar mblodhën mbi 2.500 nënshkrime dhe dëshmuan para anëtarëve të Kongresit të Shteteve të Bashkuara. Pas gati një dekade pritjeje, të mbijetuarit e trafikimit filluan të marrin Kartonin e Gjelbër në vitin 2009.

Edukimi dhe ndërgjegjësimi

Sa më sipër është një fitore e madhe e politikës, e cila tani u jep të drejtë të mbijetuarve të kërkojnë paga më të larta, punë më të mira, integritet të plotë në shoqëri dhe lirinë për të udhëtuar. Për shkak të këtyre lirive, anëtarët planifikojnë veprimet e tyre për të arritur dhe për të organizuar të mbijetuar të tjerë, duke edukuar gratë në vendet e tyre rreth trafikimit dhe duke përdorur përvojat e tyre të fuqishme dhe aftësitë e avokimit për të ndikuar në politikat kundër trafikimit përtej kufijve të SHBA.

4. Rrjetet ndërkombëtare të udhëhequra nga të mbijetuarit - **Gjurmë drejt lirisë**

Footprint to Freedom është një organizatë e udhëhequr nga të mbijetuarit me synim strategjik 1) Për të siguruar që ofruesit e kujdesit janë të vetëdijshëm për boshllëqet në ofrimin e kujdesit aktual. 2) Për të lehtësuar zhvillimin cilësor të shërbimeve të kujdesit ndaj viktimave/të mbijetuarve. 3) Të zhvillohet trajnimi i udhëhequr nga

të mbijetuarit për kujdestarët. 4) Të ngrihemi për të drejtat e njeriut. Misioni i organizatës është të thyejë ciklin e trafikimit të qenieve njerëzore duke krijuar mundësi për të mbijetuarit që të lulëzojnë dhe të promovojnë angazhimin e të mbijetuarve, udhëheqjen e të mbijetuarve për të marrë drejtimin në luftën kundër trafikimit të qenieve njerëzore dhe fuqizimin për vetë-mjaftueshmëri.

Organizata ka krijuar një rrjet të fortë liderësh të mbijetuar për të vepruar si ndryshues dhe një burim i besueshëm informacioni për të ndikuar në shërbimet, politikat dhe ligjet.

Footprint to Freedom ka krijuar disa rrjete të të mbijetuarve:

Rrjeti i të mbijetuarve të Afrikës Lindore- Rrjeti i koordinuar rajonal i të mbijetuarve të trafikimit të qenieve njerëzore me një bord këshillues që përbëhet nga të mbijetuar të trajnuar të trafikimit të qenieve njerëzore. Ata ndërmjetësojnë dhe këshillojnë për situatën e trafikimit të vajzave dhe grave nga Afrika Lindore në Lindjen e Mesme. Një numër i madh aktiviteteve zbatohen në Ugandë, Ruandë dhe Kenia, ndër to:

- **Qendra e Fuqizimit të Survivors 4 Solutions në Ugandë (Mbështetje për riintegrimin)** është një qendër ku të mbijetuarit mund të mësojnë, të ndiko-

jnë dhe të fuqizojnë njëri-tjetrin me trajnime për punë, grupe të fokusuara në kujdesin e informuar nga trauma, mentorime nga bashkëmoshatarët dhe udhëheqje. Ai mbështet riintegrimin afatgjatë duke trajnuar në aftësitë profesionale dhe jetësore, duke mbështetur punësimin, duke krijuar rrugë të vetëpunësimit, duke promovuar edukimin, zhvillimin personal etj.

- **Udhëheqja e të mbijetuarve në internet për t'u bërë një udhëheqës efektiv i të mbijetuarve.** Të mbijetuarit marrin pjesë në një seri seminaresh, ku mësojnë aftësitë e lidhshme duke u fokusuar në parandalimin njerëzor. Klasat përbëhen nga seminare me tema të ndryshme: Bazat e trafikimit të qenieve njerëzore, kalimi nga viktimë në një udhëheqës, kujdesi për veten, menaxhimin e projektit, traumën, traumën dytësore, fjalimin publik, avokatinë, legjislacionin dhe politikën kundër trafikimit, tregimin etik, fuqizimin, dhe mentorimi nga bashkëmoshatarët (peer-to-peer).

Rrjeti i udhëhequr nga të mbijetuarat në Holandë -punon për të promovuar fuqizimin, përfshirjen dhe angazhimin.

- **Hapësirë e sigurt për të mbijetuarat** është një grup i udhëhequr nga të mbijetuarit për të mbijetuarat afrikane të pa dokumentuara të trafikimit seksual në Holandë dhe ekziston që nga viti 2019. Qëllimi është të ofrojë stabilitet, siguri emocionale dhe fizike dhe respekt për të mbijetuarat e pa dokumentuara që i përkasin grupeve të marginalizuara. Duke ofruar mentorim, inkurajim shpirtëror, rrjet marrëdhëniesh dhe rehabilitim psiko-social në një qasje të orientuar në aspekt kulturor, grupi i nxit lidhjet midis të mbijetuarave të formave të ndryshme të trafikimit të qenieve njerëzore për të ndërtuar një lëvizje kundër trafikimit në të cilën të mbijetuarat janë në ballë.
- **Të mbijetuarit për ndryshim** është një projekt i zbatuar nga Rrjeti në Holandë. Udhëheqësit e të mbijetuarve po punojnë së bashku me profesionistë të anti-trafikimit për të ndërtuar organizata të informuara nga të mbijetuarit për t'i shërbyer më mirë viktimave dhe të mbijetuarve, duke përkrahur përfshirjen e të mbijetuarve për të bashkë-krijuar praktika të ndjeshme ndaj të mbijetuarve, kompetente për traumën dhe për të promovuar udhëheqjen dhe kontributin e të mbijetuarve të trafikimit të qenieve njerëzore <https://footprinttofreedom.org/>

Bibliografia

Arnstein, S.(1969), Një shkallë e pjesëmarrjes qytetare. Jrnl i Institutit Amerikan të Planifikuesve, 35:216–24.

Augustini, K.(2019), Dallimi midis “Viktimës” dhe “Të mbijetuarit”, artikull në Daily Northwestern, Universiteti Northwestern.

Këshilli i Evropës (2005), Konventa për Veprimin kundër Trafikimit të Qenieve Njerëzore. <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/197>

Këshilli i Evropës (2019), GRETA, Asistencë për viktimat e trafikimit të qenieve njerëzore. Kapitulli tematik i Raportit të 8-të të Përgjithshëm mbi aktivitetet e GRETA-s.

Të ndryshëm dhe të barabartë (2020), Analiza dhe hartëzimi i Mekanizmave Kom-bëtarë të Referimit për të mbrojtur viktimat e trafikimit të qenieve njerëzore në gjashtë pjesëmarrësit e MARRI.

Të ndryshëm dhe të barabartë(2020), Raporti i Anketës Bazë mbi Informacionin e NRM-së dhe Pjesëmarrjen e Pjesëmarrësve të MARRI

Fondi i Lirisë(2021), Broshura dhe fletëpalosje Fondi i Liderit të Survivor. [Survivor-Leadership-Fund-Brochure.pdf \(freedomfund.org\)](https://freedomfund.org/Survivor-Leadership-Fund-Brochure.pdf), [Survivor-Leadership-Fund-Leaflet.pdf \(freedomfund.org\)](https://freedomfund.org/Survivor-Leadership-Fund-Leaflet.pdf)

Guijt, I.(2014). Qasjet pjesëmarrëse, Përmbledhje Metodologjike: Vlerësimi i Ndikimit 5, Zyra e Kërkimeve të UNICEF-it.

Hart, Roger A.(1992), Pjesëmarrja e Fëmijëve: Nga tokenizmi te qytetaria, UNICEF.

Hazard, Laurent dhe Audouin, Elise (2016), Qasja pjesëmarrëse: Përkufizim. <https://dicoagroecologie.fr/en/encyclopedia/participatory-approach/>

IAP2, Shtyllat e Pjesëmarrjes Publike, Broshura. <https://www.iap2.org/mpage/Home>

ICMPD(2021), Zhvillimi dhe Monitorimi i përgjigjes Kombëtare Antitrafik. Një udhëzues praktikuesi. <https://www.icmpd.org/our-work/capacity-building/anti-trafficking-programme>

ICMPD(2009), Udhëzime për Zhvillimin e një Mekanizmi Transnacional Referues për Personat e Trafikuar: Evropa Juglindore. <https://www.icmpd.org/publications/publications/2009/>

ICMPD(2007), Dëgjimi i viktimave. Përvoja të identifikimit, kthimit dhe ndihmës në Evropën Juglindore.

ICMPD(2010), Studim mbi Eksperienat pas Trafikimit në Republikën Çeke, Hungari, Itali dhe Portugali.

Kathryn S. Quick, Martha S. Feldman(2011), Dallimi i Pjesëmarrjes dhe Përfshirjes, Journal of PlanninEdukimi dhe Kërkimi 31(3):272-290.

Qendra Kombëtare e Trajnimit dhe Asistencës Teknike për Trafikimin e

Njerëzve(2018), Paketa e mjeteve për ndërtimin e organizatave të informuara nga të mbijetuarit. Burimet e informuara për traumën dhe praktikën e informuara nga të mbijetuarit për të mbështetur dhe bashkëpunuar me të mbijetuarit e trafikimit të qenieve njerëzore si profesionistë.

Sorrentino, Liliana(2019), Vlerësimi i Mekanizmit Kombëtar të Referimit për Viktimat e Trafikimit në Republikën e Serbisë, botuar nga ASTRA.

Surtees,R. (2014), Ri/integrimi i personave të trafikuar. Puna me fëmijët dhe të rinjtë e trafikuar, Instituti NEXUS.

OHCHR(2002), Parimet dhe Udhëzimet e Rekomanduara për të Drejtat e Njeriut dhe Trafikimin e Njerëzve, E/2002/68/Add.1.

OHCHR(2018), Udhëzime për shtetet mbi zbatimin efektiv të së drejtës për të marrë pjesë në çështjet publike.

OSBE/ODHIR(2004), Mekanizmat Kombëtarë të Referimit: Bashkimi i Përpjekjeve për Mbrojtjen e të Drejtave të Personave të Trafikuar - Një Manual Praktik.

OSBE/ODHIR(2020), Këshilli Këshillimor Ndërkombëtar i të Mbijetuarve të Trafikimit (ISTAC) i ODIHR-it. Vështrim i përgjithshëm.https://www.osce.org/files/f/documents/2/2/485315_0.pdf

OSBE/ODHIR(2022), Mekanizmi Kombëtar i Referimit, Bashkimi i Përpjekjeve për Mbrojtjen e të Drejtave të Personave të Trafikuar – Një Manual Praktik, Botimi i Dytë.

OSBE/ODIHR, ISTAC Thirrje për Anëtarë.

UNICEF (2006), Udhëzime për Mbrojtjen e Fëmijëve Viktima të Trafikimit.

GRATË E KB, Qendra Virtuale e Njohurive për t'i dhënë fund dhunës ndaj grave dhe vajzave <https://www.endvawnow.org/en/articles/1790-victim-survivor-centred-approach.html>

Witkin, Rachel dhe Robjant, Katy, Dr., Fondacioni Helen Bamber(2022), Kodi i Sjelljes i Informuar për Trauma për të gjithë Profesionistët që punojnë me të Mbijetuarit e Trafikimit të Njerëzve dhe Skllavërisë, Botimi i Dytë.

Kodi i Sjelljes i Informuar nga Trauma (TICC) | Helen Bamber

World Vision (2021), Fuqizimi i fëmijëve dhe të rinjve në skenën globale: kurrthet e një qasjeje të pjesëmarrjes një herë. <https://www.wvi.org/stories/child-participation/empowering-children-and-young-people-global-stage-pitfalls-one-time>

Faqet e internetit:

Modeli i pjesëmarrjes 360°: <https://360participation.com/#main>

Koleksioni APRAMP, LIBRE: <https://apramp.org/apramp-ulises-merida-y-reale-presentan-la-coleccion-libre-en-la-mbfwmadrid-el-proximo-10-de-abril/>

Koleksioni APRAMP, LIBRE, YouTube: <https://youtu.be/kT-gXclkfZ0>

Cast LA: <https://www.castla.org/>, <https://nationalsurvivornetwork.org/dhe> <https://nationalsurvivornetwork.org/la-survivor-network/>

Qendrat për Kontrollin dhe Parandalimin e Sëmundjeve (CDC), (2020): https://www.cdc.gov/cpr/infographics/6_principles_trauma_info.htm

Fondi i Lirisë: [Fondi i Liderimit të Survivor](#) - Fondi i Lirisë

Instituti Sanar: <https://sanar-institute.org/>

Departamenti Amerikan i Shtetit: [Këshilli Këshillimor i SHBA-së për Trafikimin e Njerëzve](#) - Departamenti i Shtetit i Shteteve të Bashkuara

Shtojca 1

1.1. Mjet për vlerësimin e potencialit për zbatimin e praktikave të mira.

Ky mjet udhëheq nëpër vlerësimin nëse një praktikë e caktuar mund të përsëritet në një kontekst të ri.

Përshkrimi i shkurtër i praktikës:

	Pitanja koja treba postaviti	Odgovori
Relevantnost prakse		
Problem	Koji problem treba da rješi praksa?	
Ciljne grupe	Ko su primaoci ove prakse? Molimo da dostavite detaljne informacije o grupama.	
Dostignuće	Koji je domet prakse?	
Rezultati	Koji rezultati bi se mogli postići primjenom prakse?	
Primjenjivost prakse		
Organizaciona stručnost i kapacitet	Molimo navedite koja institucija/organizacija treba da implementira praksu – vladina (koji sektor), NVO, međunarodna? Da li je praksa u skladu sa organizacionom strategijom, vizijom? Koje je tematsko znanje potrebno?	
Finansijski, administrativni, ljudski tehnički preduslovi	Molimo opišite koji su zahtjevi koje agencija za implementaciju mora imati: (a) Budžet /izvor budžeta; (b) Osoblje – da li su potrebni dodatni stručnjaci ili se zadaci mogu dodijeliti osoblju koje je već zaposleno; (c) Tehnička oprema (kakva)?	
Posebne zakonske odredbe	Da li praksa zahtijeva posebne zakonske odredbe za implementaciju? Na kom nivou (centralni, lokalni)?	

Kontekst		
Potencijalni rizici i moguça rješenja	Postoje li potencijalni rizici koje treba uzeti u obzir pri implementaciji prakse? Molim vas, detaljnije. Koje mjere treba poduzeti da bi se spriječili potencijalni rizici?	
Politička podrška	Da li je potrebno donijeti bilo kakve političke odluke da bi se uspostavila i implementirala praksa? Koja vrsta? Postoje li političke okolnosti koje bi mogle unaprijediti implementaciju prakse? Molim vas, detaljnije.	
Kontekst i prilagodljivost	Je li praksa povezana s vašim specifičnim kontekstom? Postoje li faktori koji bi ga mogli učiniti uspješnim? Molimo detaljnije. Na primjer: (a) Administrativni kontekst (vrsta administracije); (b) Društveni kontekst (društvene norme, propisi, itd.); (c) Politički kontekst (trenutna politička agenda na centralnom/ lokalnom nivou) itd.	

Shtojca 2

2.1. Aspektet e punës me njerëz të mbijetuar të ngjarjeve traumatike.

Kjo tabelë është krijuar në bazë të Kodit të Sjelljes i informuar nga trauma për të gjithë profesionistët që punojnë me të mbijetuarit e trafikimit dhe skllavërisë njerëzore, i zhvilluar nga Rachel Witkin dhe Dr. Katy Robjant.

“Metodat e punës të informuara për traumën bazohen në të kuptuarit e efekteve të dëmshme të përvojave traumatike, së bashku me parimet themelore të dhembshurisë dhe respektit.”³²

Megjithëse, Kodi i Sjelljes është i fokusuar në punën me viktimat, shumica e parimeve mund të zbatohen në ndërveprimin me të mbijetuarit e ngjarjeve traumatike, përfshirë THB (TQNJ).

Besim	Krijoni dhe mbani një marrëdhënie të ndërsjellë besimi me të mbijetuarit në çdo kontekst apo mjedis pune.
Siguria	Mbani një ndjenjë të qëndrueshme qetësie, sigurie dhe sigurie gjatë gjithë rrjedhës së punës. Teknika “Këtu dhe tani”. Kini parasysh se diskutimi i historive traumatike dhe përsëritja e historisë së tyre mund të jetë shqetësuese dhe dërmuese për të mbijetuarit dhe kjo mund të përkeqësojë problemet ekzistuese psikologjike. Nëse të mbijetuarit shqetësohen ose dërmohen në çdo kohë gjatë një takimi, një teknikë e dobishme është që ta ktheni shpejt fokusin e tyre te ‘këtu dhe tani’. Kjo mund të ketë efektin e rrënjosjes së qetësisë.
Vetëdija	Jini të vetëdijshëm për situatat e mundshme që mund të shkaktojnë shqetësim dhe ri-traumatizim. Minimizoni rreziqet e ekspozimit ndaj tyre.
Respekt	Tregoni qëndrim respektues ndaj përvojave të të mbijetuarit.

32 Rachel Witkin dhe Dr. Katy Robjant, Fondacioni Helen Bamber (2022), Kodi i Sjelljes i Informuar nga Trauma për të gjithë Profesionistët që punojnë me të Mbijetuarit e Trafikimit të Njerëzve dhe Skllavërisë, Botimi i Dytë: Kodi i Sjelljes i Informuar nga Trauma (TICC) | Helen Bamber <https://www.helenbamber.org/resources/best-practiseguidelines/trauma-informed-code-conduct-ticc>

Shtojca 3

3.1. Lista me funksionet e mundshme të trupit këshillues.

Kjo listë është sugjerim për fushat e mundshme të punës dhe funksioneve të trupit këshillues. Bazuar në nevojat e identifikuar, organi këshillues mund të fokusohet në një fushë dhe/ose një funksion, ose mund të mbulojë disa fusha veprimi dhe/ose të ushtrojë funksione të shumta.

Funksionet e organit këshillimor duhet të identifikohen përpara se organi të krijohet zyrtarisht. Pas vlerësimit, funksionet mund të rishikohen. Lista nuk është shteruese.

Zona e punës	Funksione
Përgjigje ligjore dhe politike kundër trafikimit	- Këshilla, komente, rekomandime për: - Procesi i vlerësimit të MKR-së, PSV-ve, strategjive kundër trafikimit, PoA, politikave të lidhura me THB (TQNJ), etj. - Procesi i zhvillimit të strategjive të reja Anti-trafik, PoA, etj dhe procesi i rishikimit të MKR, PSV, etj. - Avokim dhe rekomandime për ndryshime politikash dhe legjislative.
Mbështetje për viktimat e THB (TQNJ)	- Siguroni mbështetje të drejtpërdrejtë në punën e vazhdueshme me viktimat – punë me viktimat në strehimore dhe njësi krizash, duke mbështetur viktimat në përgatitjen për gjykime, për të dëshmuar, mbështetur punën sociale dhe përshtatjen e viktimave pasi ato janë jashtë rrjetit mbështetës. , etj. - Mbështetja e riintegrit të viktimave – mbledhje fondesh për paketa mbështetëse, grante ri-integrimit për viktimat, etj.
Parandalimi dhe ndërgjegjësimi	- Merrni pjesë në aksione ndërgjegjësuere dhe edukuese për: - Publiku i gjerë. - Grupet e cënueshme. - Punoni me media.

Ngritja e kapaciteteve të profesionistëve

1. Dhënia e këshillave në formësimin e përmbajtjes së trajnimit për profesionistët që punojnë me viktimat e THB (TQNJ).

2. Pjesëmarrja si pedagog në aktivitete trajnuese.

3.2. Kriteret e përzgjedhjes për anëtarët e trupit këshillues³³.

Tabela sugjeron kriteret e mundshme për përzgjedhjen e anëtarëve të trupit këshillues. Kriteret e përzgjedhjes duhet të zgjidhen dhe të përshtaten sipas fushëveprimit dhe funksioneve të organit këshillimor.

Përvoja	Kandidatët duhet të jenë të mbijetuar nga THB (TQNJ). Emërimi i kandidatëve duhet të përpunohet duke kuptuar motivimin e kandidatit për të aplikuar dhe me ndjeshmërinë e nevojshme ndaj rikuperimit të traumës së kandidatit.
Ekspertizë	Në varësi të fokusit dhe fushëveprimit të trupit këshillues, kandidatët duhet të jenë në gjendje të demonstrojnë përvojë në: ☐ Puna avokuese kundër trafikimit, ofrimi i mbështetjes për viktimat, iniciativat ndërgjegjësuese, etj. ☐ Fushat e lidhura me THB (TQNJ) – ligji, drejtësia penale, puna sociale, shëndetësia, arsimi, etj. Aty ku këto nuk janë zhvilluar, kandidatët duhet të tregojnë një interes të vërtetë për ta bërë këtë.
Pjesëmarrja aktive	Kandidatët duhet të jenë në gjendje të demonstrojnë pjesëmarrjen e tyre aktive në rrjetet e të mbijetuarve, iniciativat e udhëhequra nga të mbijetuarit, etj. Aty ku këto nuk janë zhvilluar, kandidatët duhet të tregojnë një interes të vërtetë për ta bërë këtë.
Përfaqësimi i ekuilibruar	Përzgjedhja e kandidatëve duhet të sigurojë ekuilibrin gjinor. Në varësi të fokusit të bordit këshillimor, përzgjedhja e kandidatëve mund të duhet të sigurojë gjithashtu përfaqësim gjeografik (të vendeve, ose provincave/zonave, etj.) dhe diversitetin e ekspertizës.

33 Bazuar në Thirrjen për Anëtarë të OSBE/ODIHR, ISTAC.

3.3. Formulari i aplikimit për anëtarët e bordit/grupit këshillues.

Formulari i Aplikimit për Anëtarët e Trupit Këshillimor
(shabllon)³⁴

Informacione të Përgjithshme për Kandidatin		
Emri	Mbiemri	Mosha
Data e lindjes (dd.mm.vvvv)	Vendi i lindjes	Kombësia
Numër telefoni		Adresa e postës elektronike

Pyetje
1. UnëNë rast se keni qenë aktiv në fushën e anti-trafikimit (ose fusha të tjera të ngjashme), ju lutemi jepni informacion për punën tuaj:
2. Ju lutemi, përshkruani pse mendoni se jeni të përshtatshëm për të shërbyer si anëtar i [.....]:
3. Ju lutemi, shpjegoni se si historia juaj personale ndikon në motivimin tuaj për të punuar në fushën e anti-trafikimit dhe për t'u bërë anëtar i [.....]:
4. Informacion shtesë që do të ishte i dobishëm për aplikimin tuaj në [.....]:

Ju lutemi, vini re se [.....] nuk është i pajisur për të vepruar si grup primar mbështetës emocional si dhe nuk ofron shërbime mbështetëse. Në rast nevojë, duhet të jeni në gjendje t'i referoheni sistemit tuaj të mbështetjes personale. Nëse nuk keni një të tillë, ju lutemi merrni parasysh krijimin e mbështetjes së tillë.

Nëse nuk zgjidhem si anëtar i [.....], jam i interesuar të qëndroj i informuar për ngjarjet dhe aktivitetet kundër trafikimit të zbatuara nga [.....] nëpërmjet adresës së emailit të dhënë në këtë formular aplikimi.

Data: _____ Nënshkrimi: _____

34 Modeli bazohet në formularin e aplikimit ISTAC.

3.4. Rregulloret e brendshme të Bordit Këshillimor për Viktimat / Viktimat e mundshme të trafikimit

Autoritetet shqiptare dhanë me dashamirësi këtë dokument për t'u përdorur si shembull praktikë e mirë në pjesëmarrësit e MARRI.

DRAFTRREGULLORE

PËR ORGANIZIMIN DHE FUNKSIONIMIN E BORDIT KËSHILLIMOR PËR VIKTIMAT/ VIKTIMAT E MUNDSHME TË TRAFIKIMIT

Në zbatim të pikës 2, të Marrëveshjes nr. 2931 prot, datë 08.04.2019, të Koordinatorit Kombëtar për Çështje të Luftës kundër Trafikimit të Personave "Për Ngritjen dhe Funkcionimin e Bordit Këshillimor për Viktimat/Viktimat e Mundshme të Trafikimit", miratohet Rregullorja për funksionimin dhe organizimin e Bordit Këshillimor për Viktimat/Viktimat e Mundshme të Trafikimit.

KREU I

DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 1

Qëllimi i rregullore

Qëllimi i kësaj rregulloreje është përcaktimi i rregullave dhe i detyrave të hollësishme të organizimit, funksionimit, këshillimit dhe marrëdhënieve të Bordit Këshillimor për Viktimat/Viktimat e Mundshme të Trafikimit (BKVT), të angazhuar në parandalimin dhe riintegrimin e Viktimave/Viktimave të Mundshme të Trafikimit.

Neni 2

Objektivat e rregullore

Hartimi dhe miratimi i kësaj rregulloreje ka si objektiv:

- a. Të krijojë kornizën e nevojshme rregulluese për të realizuar një funksionim sa më të koordinuar dhe efektiv të BKVT;
- b. Të ndërtojë një mekanizëm këshillimor gjithëpërfshirës me rol aktiv të vetë viktimave të trafikimit që janë riintegruar/apo janë në proces riintegrimi;
- c. Të sjellë në vëmendje të BKVT rritjen e partneritetit të institucioneve shtetërore me shoqërinë civile në ndërgjegjësimin, parandalimin dhe luftën kundër trafikimit të personave;
- d. Të mundësojë profesionalizëm dhe qëndrueshmëri;
- e. Të mundësojë rritjen e përfaqësimit të viktimave të trafikimit në të gjitha fazat e vendimmarrjes, hartimit të politikave, programeve dhe veprimtarive antitrafikim.

Neni 3

Bashkëpunimi

- a. Anëtarët e BKVT udhëhiqen nga parimi i ndërtimit të marrëdhënieve pozitive, të bashkëpunimit dhe mirëkuptimit midis tyre, si dhe aktorëve të tjerë të përfshirë në luftën kundër trafikimit;
- b. Anëtarët e BKVT ushtrojnë veprimtarinë e tyre në partneritet të plotë me shoqërinë civile dhe institucionet shtetërore.

KREU II

Struktura organizative e BKVT

Neni 4

Krijimi i Bordit

- a. BKVT është krijuar me urdhrin nr. 2931prot, datë 08.04.2019, të Koordinatorit Kombëtar për Çështje të Luftës kundër Trafikimit të Personave “Për Ngritjen dhe Funksionimin e Bordit Këshillimor për Viktimkat/ Viktimat e Mundshme të Trafikimit”.
- b. BKVT është ngritur me qëllim mbikqyrjen dhe bashkërendimin e të gjithë aktorëve (shtetërorë dhe jositetërorë) dhe veprimeve antitrafikim, si dhe shtrirjen e punës mbrojtëse, parandaluese dhe riintegruese të Viktimave/ Viktimavetë Mundshme të Trafikimit.

Neni 5

Përbërja e Bordit

- a. BKVT përbëhet minimalisht nga 3 persona;
- b. Numri i anëtarëve të BKVT do të jetë gjithmonë tek (3, 5 ose 7 anëtarë maksimumi) me qëllim shmangien e barazimit në vendimmarrje;
- c. Mekanizmi Kombëtar i Referimit të Viktimave/Viktimave të Mundshme të Trafikimit (MKR) do të jetë një pikë mbështetëse për BKVT. Anëtarët e MKR apo organizata të tjera jofitimprurëse mbështetëse dhe kontribuese në këtë fushë, mund të marrin pjesë në takimet e BKVT si të ftuar;
- d. Anëtarët e BKVT duhet të jenë qytetarë shqiptarë, ose të huaj me qëndrim të ligjshëm në Shqipëri;
- e. Anëtarët e BKVT do të qëndrojnë në detyrë për një mandat prej 2 vjetësh me të drejtë rizgjedhjeje;
- f. Anëtarë të BKVT të jenë mbi moshën 16 vjeç me miratim nga kujdestari ligjor.

Neni 6

Zgjedhja e anëtarëve

- a. Anëtarët kandidatë të Bordit mund të vetë-propozohen ose të propozohen nga organizatat aktive në luftën kundër trafikimit të personave;
- b. Me votim të anëtarëve të MKR-së do të përzgjidhen anëtarët e Bordit për një mandat dy vjeçar. Drejtori që mbulon fushën antitrafik do të administrojë procesin e përzgjedhjes. Për të lehtësuar diskutimin e kandidatëve

të mundshëm, organizatat që ofrojnë shërbime mbështetëse për VT/VMT duhet të bëjnë një përzgjedhje të rasteve të suksesshme, që të jenë pjesë e procesit të përgjdhjes së anëtarëve të Bordit;

- c. Lista me kandidatët i dorëzohet drejtorisë që mbulon fushën antitrafik minimalisht 10 ditë pune para mbledhjes së MKR-së;
- d. BKVT do të përzgjedhë një kryetar (e) midis anëtarëve të tij, i cili ka të drejtë të qëndrojë në detyrë për një vit me të drejtë rizgjedhjeje edhe njëherë të dytë;
- g. Kryetari i BKVT zgjidhet me shumicë të thjeshtë të anëtarëve të BKVT dhe me votim të fshehtë;
- h. Bordi gjithashtu mund të zgjedhë persona në pozicione të tjera (p.sh. sekretar (e) nëse e shikon të arsyeshme.

Neni 7

Statusi i anëtarëve të Bordit

- a. Anëtarët e BKVT nuk do të konsiderohen si punonjës të qeverisë në asnjë rast dhe, nuk do të marrin kompensim tjetër, përveç rimbursimit të shpenzimeve të udhëtimit apo akomodimit;
- b. Angazhimi në BKVT do të jetë vullnetar.

Neni 8

Kriteret për të qenë anëtar i Bordit

- a. Anëtarët e BKTV duhet të jenë shkëputur nga programi i riintegritit dhe/ose të jenë në proces riintegrimi të qëndrueshëm, sipas vlerësimit të bërë nga ofruesit e shërbimeve, të jenë riintegruar në shoqëri dhe në gjendje të bëhen pjesë aktive e BKVT (duhet të sigurohemi që aktivizimi i tyre është në bazë vullnetare dhe nuk ndikon në jetën e tyre apo në statusin e ri social pas trafikimit);
- b. Pranojnë në mënyrë vullnetare të jenë anëtarë të BKVT, dëshmojnë motivimin për t'u angazhuar në BKVT në përputhje me misionin dhe përshkrimin e punës së Bordit;
- c. Bien dakord të zbatojnë normat e vendosura që lidhen me konfidencialitetin dhe etikën e funksionimit të BKVT;
- d. Zotërojnë njohuri të mjaftueshme në fushat e drejtësisë, mbrojtjes sociale, mbrojtjes së fëmijëve, etj;
- e. Kanë aftësi të mira komunikimi dhe mund të kontribuojnë në propozimin e ndryshimeve të kërkuara për të përmirësuar situatën e VT/VMT;
- f. Janë të pavarur dhe të paanshëm në ushtrimin e funksioneve të tyre si anëtarë të BKVT;

KREU III

DETYRAT DHE PËRGJEGJËSITË E BKVT

Neni 9

Detyrat dhe përgjegjësit e BKVT

BKVT gjatë ushtrimit të veprimtarisë së tij ka këto detyra dhe përgjegjësi:

- a. BKVT do të funksionojë si një strukturë këshilluese për çështje të parandalimit dhe luftës kundër trafikimit të personave, nga viktimat për viktimat, pranë ZKKA;
- b. Anëtarët e BKVT do të bëjnë propozime në hartimin e politikave dhe programeve për viktimat e trafikimit, pasi vetëm kështu, politikat dhe programet për mbrojtjen dhe riintegrimin e viktimave do të ofrohen në përputhje me nevojat e tyre;
- c. Anëtarët e BKVT do të jenë pjesë e fushatave ndërgjegjësuere mbi parandalimin e trafikimit të qenieve njerëzore;
- d. Zbaton me përgjegjësi të gjitha detyrat dhe udhëzimet e lëna nga vendim-marrja e Bordit;
- e. Anëtarët e BKVT do t'iu vijnë në ndihmë personave që mund të jenë target grup për t'u trafikuar, ku ata janë pjesë e ofrimit të shërbimeve;
- f. BKVT jep rekomandime për përmirësimin e legjislacionit dhe shërbimeve të ofruara nga qeveria/OJF-të në mbështetje të VT/VMT.

Neni 10

Sekretariati Teknik

- a. Drejtorja që mbulon fushën antitrafik do të jetë struktura mbështetëse për funksionimin dhe mbarëvajtjen e punës së bordit dhe në bashkëpunim me Koalicionin e Strehëzave Antitrafik (KKSAT) do të asistojnë Bordin në ushtrimin e veprimtarisë së tij;
- b. Me qëllim sigurimin e mbështetjes administrative dhe logjistike të BKVT, pranë drejtorisë që mbulon fushën antitrafik, krijohet sekretariati teknik i BKVT;
- c. Drejtori i cili mbulon fushën antitrafik cakton një person, i cili duhet të kujdeset për të gjithë veprimtarinë e BKVT;
- d. Sekretariati teknik i BKVT ka për detyrë të organizojë takimet e BKVT, të mbajë procesverbalin e mbledhjeve, të bashkëhartojë raportet e BKVT.

KREU IV

ORGANIZIMI I MBLEDHJEVE TË BKVT

Neni 11

Mbledhja e BKVT

- a. Në zbatim të, të Marrëveshjes nr. 2931 prot, datë 08.04.2019, të Koordinatorit Kombëtar për Çështje të Luftës kundër Trafikimit të Personave, BKVT zhvillon mbledhje 2 (dy) herë në vit, por edhe më shpesh në varësi të nevojave dhe problematikave të hasura, si dhe me kërkesë të një prej anëtarëve;
- b. Mbledhja e BKVT thirret dhe drejtohet nga kryetari i BKVT-së;
- c. Për anën administrative dhe logjistike të zhvillimit të mbledhjeve kujdeset sekretariati teknik i BKVT, i cili merr të gjitha masat për njoftimin në kohë të anëtarëve;
- d. Njoftimi për zhvillimin e mbledhjeve dërgohet të paktën 5 ditë pune përpara datës së mbledhjes, me email ose me shkresë, një nga format për të cilën anëtarët e BKVT kanë rënë dakord paraprakisht. Bashkë me njoftimin dërgohet dhe axhenda me një përmbledhje të çështjeve që do të

trajtohen në mbledhje. Njoftimi për mbledhjen e radhës pasohet nga konfirmimi i pjesëmarrjes nga ana e anëtarit të ftuar. Në rast mospjesëmarrjeje, anëtari i ftuar duhet të njoftojë, me shkrim, duke parashtruar dhe arsyen e mospjesëmarrjes në mbledhje;

- e. Përpara zhvillimit të çdo mbledhjeje, sekretariati teknik përgatit një informacion për punën e bërë, si dhe sjell në vëmendje të BKVT çështje specifike, për të cilat është rënë dakord paraprakisht nga BKVT.

Neni 12

Modalitetet e zhvillimit të mbledhjes

- a. Mbledhja hapet dhe moderohet nga Kryetari i BKVT, i cili bën edhe prezantimin e rendit të ditës si dhe një përmbledhje të zhvillimeve të fundit të punës së BKVT-së.
- b. Në bazë të rendit të ditës, fjalën e marrin me radhë të gjithë anëtarët e BKVT;
- c. Gjatë zhvillimit të mbledhjes mbahet procesverbal nga sekretariati teknik;
- d. Përpara se të zbardhet procesverbali i mbledhjes shkëmbehet për komente me të gjithë anëtarët e BKVT-së dhe në fund shërben si bazë për të përgatitur raportimin përkatës midis mbledhjeve të BKVT-së;
- e. Në fund të mbledhjes nga Kryetari lihen detyra specifike për t'u ndjekur nga BKVT dhe anëtarët e tij.

KREU IV

KONFIDENCIALITETI DHE ÇËSHTJE ETIKE

Neni 13

Kofidencialiteti

- a. Të gjithë anëtarët e BKVT, gjatë ushtrimit të veprimtarisë së tyre, tregojnë kujdes të veçantë në administrimin e të dhënave duke respektuar parimin e kofidencialitetit, si dhe duke ndërtuar një sistem shkëmbimi të dhënash të sigurt, në përputhje me legjislacionin në fuqi për mbrojtjen e të dhënave;
- b. Duke marrë në konsideratë edhe rëndësinë dhe natyrën sensitive të çështjeve që do të trajtohen, anëtarët e BKVT do të ushtrojnë veprimtarinë e tyre duke ruajtur konfidencialitetin sipas legjislacionit në fuqi;
- c. Bordi do të funksionojë pa u promovuar publikisht, përveç rastit kur anëtarët e BKVT, me vendim unanim, vendosin ndryshe, por gjithmonë duke ruajtur konfidencialitetin sipas legjislacionit në fuqi;
- d. Anëtarët e BKVT duhet të plotësojnë formularin e konfidencialitetit, formati bashkëlidhur rregullores;
- e. Takimet e BKVT do të zhvillohen në ambientet e Ministrisë së Brendshme.

Neni 14

Menaxhimi i të dhënave personale

- a. Çdo informacion personal që mund të ndahet nga anëtarët e Bordit Këshillimor (në fokus primar janë Viktimat e trafikimit) duhet të përdoret në kushte totale konfidencialiteti dhe nuk mund të ndahet me palë të treta pa miratimin e viktimave;

- b. Anëtarëve të BKVT mund t’ju kërkohet të ndajnë informacion personal vetëm në bazë të nevojës reale për marrje të këtij informacioni dhe duke respektuar standardet ligjore për ndarjen e informacionit konfidencial;
- c. Secili anëtar i BKVT duhet të firmosë një deklaratë konfidencialiteti ku të saktësohet se përdorimi dhe zbulimi i të dhënave personale në lidhje me individët që janë pjesë e bordit (në fokus primar janë viktimat e trafikimit), trajtohet nga ligji nr.9987, datë 10.03.2008 për “Mbrotjtjen e të Dhënave Personale” i ndryshuar;
- d. Drejtuesi i BKVT dhe sekretariati teknik mbajnë një listë të përditësuar të anëtarëve dhe kontakteve të tyre.

Neni 15

Pjesëmarrje vullnetare

- a. ***Çdo anëtar i BKVT përpara se të bëhet pjesë e BKVT duhet të plotësojë formularin për pjesëmarrje vullnetare;***
- b. Pjesëmarrja e secilit anëtar të BKVT duhet të ndërtohet në baza vullnetare, duke i dhënë mundësinë çdo anëtari për t’u tërhequr nga funksioni që ka marrë përsipër në çdo kohë;
- c. Në rastet kur, njëri nga anëtarët do të tërhiqet, duhet të lajmërojë me shkrim Kryetarin e Bordit dhe qendrën që e monitoron/asiston Bordin.

Neni 16

Mbështetje për viktimat e trafikimit

- a. Anëtarët e BKVT kanë nevojë për mbështetje për tu përgatitur paraprakisht;
- b. Mbështetja do të sigurohet nga drejtoria që mbulon fushën antitrafik dhe KKSAT që asistojnë viktimat e trafikimit;
- c. Kjo mbështetje duhet të fokusohet në: menaxhimin e pritshmërive të tyre, qartësimin e rolit që do të kenë, identifikimin e aftësive që duhet të kenë për të realizuar sa më mirë përgjegjësitë si anëtarë bordi, si edhe çdo lloj mbështetjeje tjetër që mund të kërkohet prej tyre;
- d. Anëtarëve të BKVT, gjithashtu duhet t’u jepet mundësia për të bërë pyetje dhe për të reflektuar mbi ndikimin e përfshirjes.

Neni 17

Hyrja në fuqi

- a. **Kjo rregullore hyn në fuqi në datë**

Miratuar nga anëtarët e Bordit

Shtojca 4

4.1. Mjet i vetë-drejtuar i vlerësimit për praktikën e informuar nga të mbijetuarit.

Ky mjet është zhvilluar nga Akademia e Udhëheqjes për Trafikimin e Njerëzve 2017 e organizuar nëpërmjet Qendrës Kombëtare të Trajnimit dhe Asistencës Teknike për Trafikimin e Njerëzve dhe Coro në Karolinën e Veriut. Një ekip OJQ-sh dhe gjashtë udhëheqës të mbijetuar kanë zhvilluar rekomandime se si mund të bëhet ofrimi i shërbimeve për viktimat dhe viktimat e mundshme të THB (TQNJ) nëpërmjet praktikave të informuara për traumën dhe parimeve të informuara nga të mbijetuarit.

Një praktikë e informuar nga të mbijetuarit përfshin të dhëna domethënëse nga një komunitet i ndryshëm i të mbijetuarve në të gjitha fazat e programit ose projektit, përfshirë: zhvillimin, zbatimin dhe vlerësimin. Mjeti është zhvilluar për të ndihmuar organizatat në vlerësimin e shkallës në të cilën veprimet/projektet/programet e tyre janë të informuara nga të mbijetuarit dhe në identifikimin e fushave për përmirësim. Mjeti përfshin tre fusha të vlerësimit të praktikës së informuar nga të mbijetuarit.³⁵

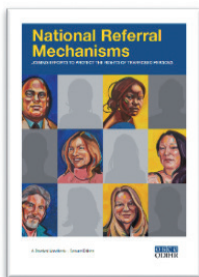
35 Qendra Kombëtare e Trajnimit dhe Asistencës Teknike për Trafikimin e Qenieve Njerëzore (2018), Paketa e Instrumenteve për Ndërtimin e Organizatave të Informuara nga të Mbijetuarit. Burimet e informuara për traumën dhe praktikat e informuara nga të mbijetuarit për të mbështetur dhe bashkëpunuar me të mbijetuarit e trafikimit të qenieve njerëzore si profesionistë.

Udhëzime: Për çdo rresht, rrethoni një përgjigje, duke treguar shkallën në të cilën zbatohet praktika (Asnjëherë-0, Herë pas here-1 ose Gjithmonë-2). Rezultatet e seksionit identifikojnë fushat e fuqisë dhe dobësisë, rezultati total tregon shkallën në të cilën një program ose projekt është i informuar i mbijetuarit.			
Të dhëna kuptimplote	kurrë	Herë pas here	Gjithmonë
Programi/projekti ofron mundësi punësimi për të mbijetuarit.	0	1	2
Të mbijetuarit shërbejnë në pozicione drejtuese për programin/projektin (menaxhimi, bordi këshillues, etj.)	0	1	2
Në mungesë të stafit të të mbijetuarve, punësohen konsulentë të të mbijetuarve për të dhënë të dhëna.	0	1	2
Nëse informacioni i drejtpërdrejtë i mbështetjes nuk është në dispozicion, përdoren udhëzimet dhe burimet e zhvilluara nga të mbijetuarit.	0	1	2
Rezultati i seksionit:	... nga 8		
Nga një komunitet i larmishëm i të mbijetuarve			
Inputet e të mbijetuarve përfaqësojnë perspektivën e trafikimit të seksit dhe punës.	0	1	2
Inputet e të mbijetuarve përfaqësojnë perspektivën vendase dhe të huaj-shtetasve.	0	1	2
Të dhënat e të mbijetuarve përfaqësojnë perspektiva të ndryshme të të mbijetuarve (të rritur, të mitur të mbijetuar LGBTQ, etj.).	0	1	2
Programi/projekti përfshin praktikën më të mira nga fusha të tjera të informuara nga të mbijetuarit (dhuna në familje, etj.).	0	1	2
Ekziston një proces i bazuar në forcë për përcaktimin e zonave dhe niveleve të përshtatshme të angazhimit të të mbijetuarve.	0	1	2
Rezultati i seksionit:	... nga 10		
Në të gjitha fazat e një programi ose projekti			
Ekspertiza e të mbijetuarve arrihet në zhvillimin e programit/projektit fillestar.	0	1	2
Inputet e të mbijetuarve përfshihen në zhvillimin e politikave dhe procedurave.	0	1	2
Të dhënat e të mbijetuarve përfshihen në krijimin e materialeve të programit/projektit.	0	1	2
Ekspertiza e të mbijetuarve arrihet gjatë gjithë zbatimit të programit/projektit.	0	1	2
Ekspertiza e të mbijetuarve arrihet në vlerësimin e programit/projektit.	0	1	2
Është krijuar dhe përdorur një proces për marrjen e komenteve nga pjesëmarrësit e mbijetuar.	0	1	2
Rezultati i seksionit:	... nga 12		
REZULTATI I PËRGJITHSHËM:	... nga 30		

Shtojca 5

5.1. Shembuj të përfshirjes së të mbijetuarve në fusha të ndryshme që lidhen me MKR.

Rishikimi i OSBE/ODIHR “Mekanizmi Kombëtar i Referimit, Bashkimi i Përpjekjeve për Mbrotjtjen e të Drejtave të Personave të Trafikuar – Një Manual Praktik”

Udhëzimet e MKR të OSBE/ODIHR kaluan në rishikimin e dytë. Përditësimi i udhëzimeve fillestare, i cili u bë një qasje novatore për funksionimin e reagimeve kundër trafikimit në të gjithë rajonin e OSBE-së dhe më gjerë dhe një model për bashkëpunimin efektiv midis palëve të interesuara dhe referimin e viktimës, ishte një përpjekje e mbështetur shumë nga udhëheqësit e të mbijetuarve dhe përfaqësuesit e organizatave të udhëhequra nga të mbijetuarit. Përfshirja e përvojave të jetuara të liderëve të mbijetuar, dëshmi dhe udhëzimeve është thelbësore për një qasje shumëdisiplinore dhe gjithëpërfshirëse për të luftuar trafikimin e qenieve njerëzore dhe zhvillimin e praktikave premtuese.

Versioni i rishikuar i Udhëzimeve të NRM përfshin dëshmi dhe mesazhe nga të mbijetuarit, anëtarët e [ISTAC](#), në lidhje me çdo fushë tematike të mbuluar nga doracaku.

Identifikimi i viktimave – Njësia Mobile, APRAMP, Spanjë

APRAMP ka një njësi të lëvizshme të përbërë nga të mbijetuar të trafikimit me prejardhje të ndryshme.

Ai kërkon dhe vlerëson vendet e mundshme të trafikimit në periudha të ndryshme të ditës, në mënyrë që të identifikojë aktivitetin e trafikimit dhe të ndihmojë gratë dhe vajzat që janë bllokuar në situata të shfrytëzimit seksual. APRAMP ka zhvilluar metodologjinë e vet të qasjes me objektivat e gjetjes së vendeve të trafikimit ku mund të identifikohen gratë dhe vajzat e bllokuara në shfrytëzim, duke ofruar punë të vijës së parë nga të mbijetuarit me përvojë të jetuar.

APRAMP ka të mbijetuar nga prejardhje të ndryshme, sepse ata mund të identifikojnë shfrytëzimin më mirë se kushdo. Të mbijetuarit e shfrytëzimit seksual dhe trafikimit të qenieve njerëzore, të cilët janë të punësuar në APRAMP, kanë marrë vetë mbështetje nga programet e APRAMP dhe kanë zgjedhur lirisht të ndihmojnë individë të tjerë në të njëjtën situatë si profesioni i tyre. Agjentët socialë janë persona që kanë përjetuar më parë shfrytëzim seksual dhe trafikim dhe e kanë kapërcyer situatën nëpërmjet programeve APRAMP. Ata janë rikuperuar plotësisht dhe zgjedhin lirisht të jenë në gjendje të ndihmojnë njerëzit e tjerë në të njëjtën situatë si një opsion profesional. Metodologjia e APRAMP ka kontribuar në rikuperimin e më shumë se 500 individëve të trafikuar dhe të shfrytëzuar çdo vit në partneritet me Forcat e Sigurisë Shtetërore të Spanjës dhe Prokurorin Publik për të Huajt. <https://apramp.org/unidad-movil/>

Ecje e udhëhequr nga të mbijetuarit për të rritur ndërgjegjësimin mbi trafikimin, Holandë

Të mbijetuarit e trafikimit të qenieve njerëzore Edith-Bernadette Solution, në partneritet me Footprint nisin nismën e të mbijetuarve në këmbë drejt Freedom, një organizatë e udhëhequr nga të mbijetuarit. Projekti i shëtijes së të mbijetuarve rrotullohet në qytete të ndryshme të Holandës për të treguar përkushtimin e të mbijetuarve për t'i dhënë fund trafikimit të qenieve njerëzore duke marrë vijën e parë në rritjen e ndërgjegjësimin për trafikimin e qenieve njerëzore në të gjitha provincat në të gjithë Holandën.

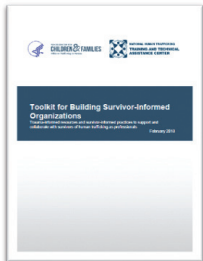
Source: Footprint to Freedom

Qëllimi i “Shëtijes së të mbijetuarve” është të rrisë ndërgjegjësimin për trafikimin e qenieve njerëzore, por edhe të inkurajojë viktimat dhe të mbijetuarit, të cilët janë ende të mbërthyer në zinxhirët e padukshëm të trafikimit të qenieve njerëzore për të dalë duke e ditur se nuk janë vetëm.

<https://footprinttofreedom.org/our-partners/>

Paketa e mjeteve për ndërtimin e organizatave të informuara nga të mbijetuarit. Burimet e informuara për traumën dhe praktikën e informuara nga të mbijetuarit për të mbështetur dhe bashkëpunuar me të mbijetuarit e trafikimit të qenieve njerëzore si profesionistë.

Pakaja e mjeteve është zhvilluar nga Qendra Kombëtare e Trajnimit dhe Asistencës Teknike për Trafikimin e Njerëzve, Instituti Sanar Wellness me mbështetjen e Departamentit të Shëndetit dhe Shërbimeve Njerëzore të SHBA-së dhe Zyrës për Trafikimin e Njerëzve. Gjashtë drejtues të mbijetuarve janë pjesë e ekipit të zhvillimit.

Pako e mjeteve është një koleksion burimesh të reja dhe ekzistuese që ndërtojnë kapacitete organizative për të bashkëpunuar dhe mbështetur stafin, vullnetarët dhe konsulentët që identifikohen si udhëheqës të mbijetuar. Është i përshtatshëm për t'u përdorur nga organizatat kundër trafikimit, koalicionet, grupet e punës, programet vullnetare dhe organizatat e tjera që dëshirojnë të përmirësojnë bashkëpunimin me ata të prekur nga trafikimi i qenieve njerëzore.

Shumë udhëheqës të suksesshëm nuk kishin arsim formal kur filluan karrierën e tyre. Udhëheqësit e të mbijetuarve shpesh përdorin njohuritë dhe përvojën e tyre të jetuar për të përmirësuar performancën e programit dhe shumë prej tyre fitojnë sukses nëpërmjet përvojës profesionale dhe/ose edukimit plotësues ndërsa karriera e tyre evoluon. Kjo paketë instrumentesh ndihmon organizatat të krijojnë mundësi që të mbijetuarit të njihen si ekspertë të çështjeve, duke hapur dyert ku nuk mund të ekzistojë asnjë pikë tjetër hyrjeje.

https://www.acf.hhs.gov/sites/default/files/documents/otip/toolkit_for_building_survivor_informed_organizations.pdf

5.2. Pyetësor për mbledhjen e komenteve nga viktimat.

Modeli i sugjeruar në [Shtojca 6](#) mund të përshtatet për qëllime të eksplorimit të shërbimeve dhe programeve specifike. Nëse është e nevojshme, ai mund të shndërrohet në një pyetësor ose të përdoret si udhëzues për kryerjen e intervistave ose konsultimeve në grup.

Shtojca 6

6.1. Model për mbledhjen e komenteve nga përdoruesit e shërbimit.

Ky shabllon është krijuar për të mbledhur komente nga përdoruesit e shërbimit të rritur dhe jo nga fëmijët.

Në varësi të mënyrës së mbledhjes së komenteve (në formë të shkruar ose nëpërmjet takimit/intervistës), hyrja mund të përshtatet. Temat dhe pyetjet e sugjeruara janë fakultative dhe të përgjithshme.

Modeli duhet të përshtatet sipas qëllimit për mbledhjen e komenteve (vlerësimi i zbatimit të shërbimeve, monitorimi dhe vlerësimi i MKR-së, raportimi, grumbullimi i synuar i informacionit në lidhje me një tendencë të caktuar të qenieve njerëzore, procedurë apo politikë konkrete). Mund të përfshijë më pak, më shumë ose fusha të tjera tematike dhe më pak, më shumë ose pyetje të tjera.

Ju lutemi, vini re se për të shmangur situatën e pakëndshme për situatën e përdoruesit, intervistuesi ose organizata që kërkon komentet nuk duhet të jetë organizata që ofron shërbimet mbështetëse.

Prezantimi

Unë quhem[.....]dhe une jam[pozicioni/profesioni]në[emri i institucionit/organizatës]. Faleminderit që pranuat të takoheni dhe të bisedoni me mua.

Qëllimi i bisedës sonë[të këtij formulari]është të zbuloni se cili ishte udhëtimi juaj pasi i keni shpëtuar situatës së trafikimit. Informacioni do të përdoret vetëm për[qëllimi i komenteve]. Emri juaj nuk do të ndahet. Nuk do të mblidhen të dhëna personale.

Ju nuk duhet t'u përgjigjeni të gjitha pyetjeve. Nëse nuk ndiheni rehat, mund të zgjidhni të mos përgjigjeni ose ne mund ta ndërpresim menjëherë bisedën.

IDENTIFIKIMI

- ☐ Çfarë ju thanë kur kontaktuat për herë të parë me një organizatë ndihmëse?
- ☐ A ju shpjeguan të drejtat tuaja?
- ☐ A jeni informuar për të drejtën tuaj për një periudhë reflektimi?
- ☐ A ishte e lehtë të flisje me personin nga organizata?
- ☐ A ju kuptuan mirë dhe shpejt?
- ☐ A jeni referuar shpejt në një vend të përshtatshëm?
- ☐ Si e gjetët bisedën e parë?
- ☐ Keni kontaktuar policinë?

PLANI I SIGURISË DHE MBËSHTETJES	☐ A keni diskutuar se çfarë keni nevojë konkretisht në këtë moment? ☐ A keni mundur të thoni gjithçka që ju shqetëson dhe që keni nevojë? ☐ Duke menduar përsëri, çfarë tjetër do t'ju kishte ndihmuar në këtë pikë? ☐ A kishte ndonjë gjë tjetër që ishte e rëndësishme për ju që nuk mund ta thoni?
REFERIMI	☐ Cili ishte informacioni që ju është dhënë përpara se të referoheshit në një organizatë tjetër? ☐ A keni nënshkruar një dokument që jeni dakord me këtë? ☐ A dinin tashmë për ju njerëzit që punonin në organizatën që ju referuat apo ju duhej t'u tregonit atyre gjithçka që në fillim? ☐ A ju ka shoqëruar përfaqësuesi i tyre gjatë udhëtimit?
AKOMODIMI, ASISTENCË PSIKOLOGJIKE DHE SOCIALE	☐ Jeni akomoduar në një strehë? ☐ Gjatë kohës që ishit në strehë a keni vizituar një mjek? ☐ A keni marrë ndihma humanitare - para, rroba, diçka tjetër? ☐ Sa herë jeni takuar me një psikolog? ☐ A keni takuar njerëz të tjerë nga ekipi? A mund të mbani mend se cilat ishin pozicionet e tyre? ☐ Sa kohë mendoni se do të keni nevojë për mbështetje? ☐ Çfarë lloj mbështetjeje është më e vlefshme për ju tani dhe në muajt e ardhshëm?
PERIUDHA E REFLEKTIMIT	☐ A keni marrë një shpjegim se çfarë është periudha e reflektimit? ☐ Keni folur me një avokat? A jeni ndjerë i qetë gjatë bisedës me avokatin? A e kuptove gjithçka që të tha? ☐ A kishte mbetur ndonjë gjë e paqartë në bisedën tuaj? ☐ Keni rregulluar mbrojtje të veçantë? ☐ Keni folur me një psikolog?
RIINTEGRIMI	☐ Pasi jeni kthyer në vendin ku jetoni, me cilët specialistë keni biseduar? ☐ A jeni takuar me psikolog? Për sa kohë? ☐ A janë konsultuar edhe persona nga familja juaj me psikolog? ☐ A kishit një plan riintegrimi? ☐ Jeni i punësuar për momentin? (A keni punuar ndonjë gjë që kur jeni kthyer - për sa kohë)? ☐ A i keni rimbursuar sigurimet shëndetësore dhe sociale? ☐ A ju kontaktoi organizata ndihmëse pasi mbaruat punën me ta? Kur ishte kontakti i fundit? ☐ Sa kohë do të dëshironit të jeni në kontakt me njerëzit në organizatën që ju ndihmon? ☐ A ka diçka që do të dëshironit të ishte ndryshe - çfarë do t'ju kishte ndihmuar/lehtësuar më mirë në kërkimin tuaj për punësim?

PJESËMARRJA NË PRO- CESIN PENAL	☐ A ka pasur një çështje kundër trafikantit? ☐ Çfarë ju thanë për përfshirjen tuaj në këtë rast? ☐ A keni mbajtur kontakte me dikë nga organizata - psikolog, avokat - gjatë procesit penal? ☐ A u dënua trafikanti? ☐ U ndjetë i sigurt në gjykatë? ☐ A e kuptove gjithçka që po ndodhte? ☐ A kishit dikë që t'i bënit pyetjet tuaja? ☐ A ka ndonjë gjë që dëshironi të ndryshoni në lidhje me praninë tuaj në gjykatë?
KOMPENSIMI	☐ A keni marrë informacione dhe shpjegime se si mund të kërkonti dëmshpërblim nëpërmjet gjykatave apo me padi civile? ☐ Keni ndërmend të kërkonti një kompensim të tillë? ☐ A ju ndihmon dikush me këtë? ☐ A keni marrë ndonjë kompensim financiar?

Dëshironi të shtoni diçka më shumë?

Data: Emri:

